

Lietuvių šv. Kazimiero draugijos veikla Vilniaus krašte (1926–1940 m.)

Straipsnio tyrimo objektas – Lietuvių šv. Kazimiero draugijos švietimo darbas sudėtingomis sąlygomis Lenkijos valdomame Vilniaus krašte. Remiantis Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje saugoma Lietuvių šv. Kazimiero draugijos medžiaga (f. 175), siekiama rekonstruoti jos veiklą Vilniaus krašte.

ĮVADAS

Straipsnyje, remiantis Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje (toliau – LMA VB RS) saugomais archyviniais šaltiniais, nagrinėjama lietuvių

švietimo draugijai „Rytas“¹ giminiškos švietimo organizacijos – Lietuvių šv. Kazimiero draugijos – veikla Lenkijos valdomame Vilniaus krašte lietuviams itin politiškai sudėtingu laikotarpiu – suaktyvėjus Lenkijos administracinės valdžios represijoms prieš lietuvių švietimą ir kultūrinį gyvenimą.

Straipsnyje keliama prielaida, kad, siekdama labiau šviesti Vilniaus krašto lietuvius, Lietuvių šv. Kazimiero draugija savo skyrius su bibliotekomis (jomis galėjo naudotis ir skyriui nepriklausantys asmenys) steigė tose vietovėse, kur įvairialypį švietimo tinklą turėjo lietuvių švietimo draugija „Rytas“. Lietuvių šv. Kazimiero draugija buvo įsteigta 1925 m. spalio 5 d.*, itin gyvuoti nepalankiu

---

* Nuomonės, kada Lietuvių šv. Kazimiero draugija buvo įkurta, šiek tiek įvairuoja. Istorikas Bronius Makauskas nurodo 1925 m. spalio 5 d. datą ir teigia, kad 1927 m. vasario 10 d. draugija buvo perregistruota. Istorijos magistras Tomašas Lavrijaniecas savo 2008 m. apgintame darbe „Lietuvių šv. Kazimiero draugijos veikla Vilniaus krašte 1925–1937 metais ir jos santykiai su Lenkijos administracija“ (rankraštis saugomas Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto Naujosios istorijos katedroje), remdamasis Lietuvos centriniam valstybės archyve esančiais duomenimis (f. 370, ap. 1, b. 4, l. 1–5), teigia, kad draugijos įstatai priimti 1926 m. lapkričio 12 d., o Varšuvoje patvirtinti 1927 m. vasario mėn. (Tomaš Lavrijaniec, op. cit., p. 12). Manytina, kad tiksliai draugijos įkūrimo data yra istoriko B. Makausko nurodytoji – 1925 m. spalio 5 d. Šio straipsnio autoriui Lietuvių šv. Kazimiero draugijos 1926 m. gautų ir išsiųstų raštų registracijos knygoje pavyko rasti įrašą, kad 1926 m. rugsėjo 21 d. Vilniaus vaivada buvo išsiųstas draugijos prašymas papildyti įstatus (LMA VB RS, f. 175, b. 633, d. 1, l. 7). Vadinas, jau 1925 m. arba 1924 m. pabaigoje ar net viduryje draugija galėjo turėti sukurtą struktūrą ir organizacinį tinklą. Gali būti, kad draugijai buvo kilę sunkumų registruojantis, todėl ji iki 1925 m. spalio mėn. negalėjo normaliai veikti (1925 m. buvo įkurtas tik šakališkės skyrius ir Vainiūnų vaikų darželis, *ibid.*, b. 161, 248). Iš Lietuvių šv. Kazimiero draugijos gautų ir išsiųstų raštų registracijos knygos įrašo teksto galima suprasti, kad draugija jau turėjo patvirtintus įstatus, bet dėl kažkokių

lietuvių organizacijoms laikotarpiu, bet iki prievartinio panaikinimo 1937 m. sugebėjo sustiprinti lietuvių tautinę savimonę. Atkurta 1939 m. spalio 28 d., Lietuvių šv. Kazimiero draugija ketino atgaivinti visų turėtų skyrių, vaikų darželių veiklą ir kurti naujus. Iki lemtingų Lietuvai 1940 m. įvykių draugija rūpinosi įgyvendinti užsibrėžtus tikslus, bet dėl nepalankiai susiklosčiusių politinių aplinkybių buvo priversta veiklą nutraukti.

Straipsnio uždaviniai: 1) atskleisti, kiek ir kokiose vietovėse iki prievartinio uždarymo 1937 m. Lietuvių šv. Kazimiero draugija turėjo skyrių ir vaikų darželių; kiek ir kokiose vietovėse 1939 m. spalio 28 d. atkurta draugija iki 1940 m. įsteigė skyrių ir vaikų darželių, 2) nustatyti, kokia buvo Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyrių atskaitomybė Vilniuje veikusiai draugijos Centro valdybai, taip pat, kaip bendradarbiauta su giminiškos organizacijos – lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ skyriais, skaityklomis ir mokyklomis, esančiomis tose pačiose kaip ir Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyriai vietovėse.

LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS VEIKLA 1926–1940 m.

Lietuvių šv. Kazimiero draugija buvo įsteigta laikotarpiu, kai jau treji metai vyko arši kova su Lenkijos administracine valdžia Vilniaus krašte dėl galimybės lietuvius šviesti gimtąja

kalba. Palyginti ramų draugijos įsikūrimą ir veiklos pradžią veikiausiai galima paaiškinti tuo, kad ji Vilniaus krašte steigė ne mokyklas, o tik skyrius ir (negausiai) vaikų darželius. Tokia veikla leido draugijai palyginti netrukdomai įgyvendinti platesnio masto švietimą – į skyrius nuolatos vykdavo draugijos Centro valdybos įgaliotiniai, kurie, atlikę auditą, skaitydavo žmonėms paskaitas aktualiomis temomis, rodydavo kino filmus, mokydavo jaunimą naujų žaidimų. Pačių draugijos skyrių narių uždavinys buvo rūpintis savo ir vietinių žmonių savišvieta: tam buvo naudojamos kiekvieno skyriaus bibliotekos.

Lietuvių šv. Kazimiero draugija 1926–1936 m. Ašmenos², Breslaujos³, Dysnos⁴, Gardino⁵, Lydos⁶, Suvalkų⁷, Švenčionių⁸, Valažino⁹, Vilniaus¹⁰, Vilniaus–Trakų¹¹ ir kol kas nenustatytoje¹² apskrityje įkūrė 482 skyrius. 1940 m. Švenčionių¹³, Vilniaus¹⁴, Zarasų¹⁵ ir kol kas nenustatytoje¹⁶ apskrityje Lietuvių šv. Kazimiero draugija buvo įkūrusi 5 skyrius.

1925–1936 m. Breslaujos¹⁷, Lydos¹⁸, Vilniaus¹⁹ apskrityse, taip pat kol kas nenustatytose apskrities valsčiuje²⁰ ir nenustatytoje apskrityje²¹ buvo įkurti 9 vaikų darželiai. Atkurta 1939 m. spalio 28 d., Lietuvių šv. Kazimiero draugija Švenčionių²² apskrityje ir kol kas nenustatytoje apskrityse²³ įkūrė 9 vaikų darželius, 1940 m. Valkininkų²⁴ apskrityje ir kol kas nenustatytoje apskrityse²⁵ – 7 vaikų

---

priežasčių siekė juos papildyti. Lietuvių šv. Kazimiero draugiją įregistravo vyriausybės atstovas Vilniuje 1925 m. spalio 20 d. (registro Nr. 350, žr. *ibid.*, b. 385, l. 9), 1927 m. vasario 10 d. Lenkijos vidaus reikalų ministerijos aktu Nr. IV-AA-635/27 ji perregistruota (tai patvirtina istoriko B. Makauskio teiginį), o Vilniaus vaivados valdybos 1927 m. vasario 23 d. – įtraukta į draugijų ir sąjungų registrą (registro Nr. 616) Lietuvių šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti pavadinimu (*ibid.*, b. 180, l. 35). Iki pat panaikinimo dokumentuose figūruoja abu draugijos pavadinimai – Lietuvių šv. Kazimiero draugija ir Lietuvių šv. Kazimiero draugija jaunimui auklėti ir globoti. Vadinas, tikėtina, kad iki perregistravimo 1927 m. vasario 10 d. Lietuvių šv. Kazimiero draugija laikinai vadovavosi ankstesniais įstatais, kad galėtų kurti skyrius (1926 m. įkūrė daugiau kaip 20 skyrių), kuriuos taip pat reikėjo įregistruoti Lenkijos administracinės valdžios institucijose, atskirai informuojant apie kiekvieno jų valdybos sudėtį, o tai užtrukdavo.

darželius. Dar 1 vaikų darželio įkūrimo vieta ir metai kol kas nežinomi²⁶.

Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyriai buvo kuriami pagal tokią schemą: vietos kunigas, lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ mokytojas arba išsilavinęs ūkininkas, gavę informacijos apie Lietuvių šv. Kazimiero draugiją, sukviisdavo vietos žmones, atskleisdavo jiems draugijos tikslus ir surašydavo prašymą Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos, esančios Vilniuje, vardu įkurti skyrių, o juos pačius – priimti nariais. Šį dokumentą dažnai už visus susirinkusiuosius pasirašydavo kunigas arba mokytojas, bet būta atvejų, kad pasirašydavo ir patys vietos gyventojai. Gavusi kolektyvinę konkrečios vietovės gyventojų prašymą įsteigti Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyrių, Centro valdyba prašytojams išsiųsdavo nurodymus, ką daryti toliau: kokių raštvedybos reikalavimų laikantis Lenkijos administracinės valdžios institucijoms – seniūnijoms – pateikti dokumentus siekiant įregistruoti skyrių. Naujojo skyriaus valdybai viską sutvarkius pagal Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos instrukcijas, skyriaus registravimu seniūnijose rūpindavosi draugijos Centro valdyba.

Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyriai, iš Centro valdybos gavę veiklos gaires nurodančias instrukcijas, veikdavo gana savarankiškai. Apie skyrių veiklą ir kontrolę sužinome iš dviejų išsamios informacijos teikiančių šaltinių: Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos atsiųstų anketų, kurias skyrių pirmininkai privalėdavo užpildyti ir gražinti Centro valdybai į Vilnių, ir Centro valdybos siunčiamų į skyrius auditorių ataskaitų.

Remiantis LMA VB RS saugomomis Lietuvių šv. Kazimiero draugijos ir lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ abėcėlinėmis kartotekomis, galima teigti, kad tose pačiose vietovėse tuo pačiu arba beveik tuo pačiu

metu veikė ir Lietuvių šv. Kazimiero draugijos, ir lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ skyriai²⁷, šių švietimo organizacijų skyriai (skyrius ir negausius vaikų darželius steigė Lietuvių šv. Kazimiero draugija, atskiro mokyklų ir skaityklų tinklo ji neturėjo) ir mokyklos²⁸, mokyklos ir skaityklos²⁹, mokyklos ir skyriai³⁰, skaityklos³¹, skaityklos ir skyriai³², mokyklos, skaityklos ir skyriai³³. Vilniuje Lietuvių šv. Kazimiero draugija turėjo savo skaityklą, skyrių, vaikų darželių, o lietuvių švietimo draugija „Rytas“ – mokyklų³⁴.

Nors Lenkijos administracinė valdžia Lietuvių šv. Kazimiero draugijos veiklą toleravo labiau nei „Ryto“ lietuvių švietimo draugijos, nuo XX a. ketvirtojo dešimtmečio pradžios pradėta kryptingai naikinti ir ši „Rytui“ giminiška lietuvių draugija. Politiką uždrausti viską, kas lietuviška, Lenkijos administracinė valdžia ypač sparčiai vykdė vietovėse, kur iki įsteigiant Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyrių jau buvo veikę ar veikė „Ryto“ lietuvių švietimo draugijos skyriai (pvz., Dūkšte, Petrikuose), mokyklos (pvz., Beržininkuose, Bikėnuose, Gėliūnuose, Kaniavoje), mokyklos ir skaityklos (pvz., Driškūnuose).

Dūkštas. Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Dūkšto skyriaus byloje išlikę jo įkūrimo ir veiklos dokumentai. Dūkšto bažnyčios klebonas Konstantinas Šimašius 1926 m. rugpjūčio 21 d. Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybai į Vilnių rašė:

„Šiuo žemiau surašyti asmenys prašo įsteigti Dūkštuose vietinį Šv. Kazimiero Draugijos jaunimui auklėti ir globoti skyrių:

1. Rastenis Adomas iš Juozapatavo vienkio,
2. Taškūnas Silvestras iš Lapušiškių vienkio,
3. Mierunas Petras iš Kaniukų kaimo,
4. Tijūnėlis Antanas iš Ligūnų dvaro,
5. Mikštas Bronislavas iš Biegunavo vienkio,

6. Baubinas Pranciškus iš Driškūnų kaimo,

7. Gaidukas Nikodemus iš Degutėlių kaimo,

8. Juodvalkienė Kotryna iš Dūkšto miestelio,

9. Talačkaitė Veronika iš Beržininkų kaimo,

10. Prancūzevičiūtė Marė iš Dūkšto bažnytkaimio,

11. Jakutis Justinas iš Kalviškių kaimo,

12. Skutkevičius Jonas iš Garkonių kaimo,

13. Kazėnas Tamošius iš Žuvinių kaimo,

14. Bulava Antanas iš Požemiškių kaimo,

15. Kunigas Šimašius Konstantinas – Dūkšto klebonas.

Dūkštas,

21.VIII.1926 m.

Kun. K. Šimašius

Dūkšto bažnyčios
klebonas.³⁵

Gavusi šį Dūkšto bažnyčios klebono sudarytą ir pasirašytą prašymą, draugijos Centro valdyba ėmėsi organizacinio darbo ir 1926 m. rugsėjo 20 d. Švenčionių apskrities seniūnijai išsiuntė laišką Nr. 38:

„Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Centro valdyba, remdamasi savo įstatais, išsiųstais seniūnijai šių metų vasario 18 d. kartu su laišku Nr. 11 dėl draugijos skyriaus atidarymo Svilionyse, Švenčionių apskrityje, informuoja seniūniją, kad steigia draugijos skyrių Dūkštų miestelyje, Švenčionių apskrityje.

Narių susirinkimas, skirtas skyriaus valdybai išrinkti, įvyks šių metų spalio 3 d., 2 valandą po pietų, Dūkštuose, klebonijoje. Atsakingas už susirinkimo tvarką bus Dūkšto parapijos kunigas klebonas Konstantinas Šimašius.

Pirmininkas: kun. A. Viskantas

Sekretorius: K. Aleksa.³⁶

1926 m. rugsėjo 22 d. Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba Dūkšto

klebonui K. Šimašiumi išsiuntė laišką Nr. 46, kuriame pranešė:

„Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba siunčia nuorašą rašto [1926 m. rugsėjo 20 d., Nr. 38. – G. E.], rašyto Švenčionių seniūnijai, dėl steigiamojo narių susirinkimo Dūkšto skyriaus valdybai rinkti ir prašo pranešti išrinktų valdybos narių ir įstojusių į skyrių narių vardus (pilnu žodžiu), pavardes ir adresus.“³⁷

1926 m. rugsėjo 29 d. Švenčionių seniūnas laišku Nr. 13868/I Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybai pranešė:

„Atsakydamas į šių metų rugsėjo 20 d. draugijos laišką Nr. 38, prie šio rašto pridėdamame priede siunčiu draugijos Dūkšto skyriaus registracijos pažymėjimą.

Kartu maloniai prašau atsiųsti seniūnijai vardinį šio skyriaus valdybos narių sąrašą.

Priedų: 1

Terminas – 1926 m. spalio 22 d.

Seniūnas (parašas)

PAŽYMĖJIMAS

Nr. 51

Šiuo raštu pažymima, kad šiandien Švenčionių seniūnijos valdyba įregistravo Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti, esančios Vilniuje ir patvirtintos Vyriausybės atstovo Vilniuje 1925 m. spalio 20 d., registro Nr. 350, skyrių.

Skyriaus būstinė – Dūkšto miestelis.

Švenčionys, 1926 m. rugsėjo 29 d.

Seniūnas (parašas).³⁸

Kadangi draugijos Dūkšto skyriaus pirmininkas kun. K. Šimašius dėl nežinomų priežasčių uždelsė atsakyti, Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybai ir skyriui iškilo grėsmė: Švenčionių seniūnas galėjo panaikinti naujojo skyriaus registraciją, kadangi buvo neįvykdytas galiojančių teisės aktų numatytas reikalavimas – nustatytu laiku (iki 1926 m. spalio 22 d.) neatsiųstas Dūkšto skyriaus valdybos narių sąrašas. Tikriausiai be

papildomo preteksto negalėdamas panaikinti Dūkšto skyriaus registracijos, Švenčionių seniūnas Lietuvos šv. Kazimiero draugijos Centro valdybai 1926 m. spalio 26 d. išsiuntė laišką, kuriame rašė:

„Prašau atkreipti dėmesį ir atlikti mano 1926 m. rugsėjo 29 d. laiške Nr. 13868/I esantį potvarkį minimu klausimu [atsiūsti Dūkšto skyriaus valdybos narių sąrašą. – G. E.]. Apie esamas kliūtis praneškite per penkias dienas.

Terminas – 1926 m. lapkričio 12 d.
Seniūnas (parašas).“³⁹

Įdomu, kad 1926 m. spalio 27 d. Lietuvos šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba iš Dūkšto skyriaus gavo atsakymą į savo 1926 m. rugsėjo 22 d. rašytą laišką Nr. 46. Dūkšto skyriaus pirmininkas rašė:

„Sulig Gerbiamosios Valdybos raštu iš 22/IX. š. m. Nr. 46 šiuo siunčiame Dūkšto skyriaus steigiamojo narių susirinkimo išrinktųjų valdybos ir įstojusį į skyrių narių sąrašą.

Taip pat prašome painformuoti mus, ar skyrius pats privalo užsiregistruoti savo apskrities valdžios įstaigoje, ar jį įregistruos Centro valdyba.

Be to, prašome pranešti, ar Centro valdyba yra įvedusi atitinkamų atskirų blankų ir registracinių knygų draugijos narių sąrašams, protokolams, pajamoms, ar skyriams leista savarankiškai ir savo nuožiūra tvarkytis. Jei Centro valdyba turi kokias instrukcijas, norėtume jas gauti, kad galėtume veikti laikantis nustatytos taktikos ir tvarkos.

Pirmininkas: kun. K. Šimašius
Sekretorius: G. Gudolaitytė.

Šv. Kazimiero Draugijos Dūkšto skyriaus Narių sąrašas:

1. Aidukas Nikodemus iš Degutėlių,
2. Baubinas Pranas iš Driškūnų,
3. Baubinytė Bronė iš Driškūnų,

4. Francuzevičiūtė Marė iš Dūkšto,
  5. Jauraitė Grasė iš Driškūnų,
  6. Juodvalkienė Kotryna iš Dūkšto,
  7. Rastenis Adomas iš Juozapatavo,
  8. Mikšta Bronislovas iš Bėgunavo,
  9. Skutkevičius Jonas iš Gerkonių,
  10. Tijūnėlis Antanas iš Ligūnų,
  11. Taškūnas Silva iš Lapušiškės,
  12. Talačkaitė Veronika iš Beržininkų,
  13. Miciūnas Petras iš Kaniūkų,
  14. Talačka Justas iš Beržininkų,
  15. Kun. Konstantinas Šimašius iš Dūkšto,
  16. Mok. Gertrūda Gudolaitytė iš Pažemiškio,
  17. Mok. Alena Gudolaitytė iš Pažemiškio⁴⁰.
- Valdyba:
Kun. K. Šimašius
Sekretorius mok. G. Gudolaitytė
P. Baubinas
Kand. B. Mikštas ir A. Tijūnėlis
Dūkštai 3.X.1926.“⁴¹

Dūkšto skyriui į šį laišką draugijos Centro valdyba, matyt, neatsakė, nes skubėjo kuo greičiau informuoti Švenčionių seniūniją:

„Atsakydama į 1926 m. spalio mėn. laišką, gautą šių metų lapkričio 4 d., Lietuvos šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba informuoja, kad į draugijos Dūkšto skyriaus valdybą buvo išrinkti: 1) pirmininkas kunigas Konstantinas Šimašius, vietinės parapijos klebonas, 2) sekretorė Gertrūda Gudolaitytė, Pažemiškio kaimo mokytoja, 3) išdininkas Pranciškus Baubinas iš Driškūnų kaimo, 4) pavaduotojai Bronislavas Mikštas iš Bėgunavo kaimo ir Antanas Tijūnėlis iš Ligūnų kaimo.

Pirmininkas: kun. A. Viskantas
Sekretorius: K. Aleksa.“⁴²

Negavusi draugijos Centro valdybos atsakymo, Dūkšto skyriaus valdyba 1926 m. lapkričio 24 d. išsiuntė į Vilnių antrą laišką:

„Šiuo prašome pranešti Švenčionių apskrities valdybai, kad atidarytajame Dūkštuo-

se Tamstų skyriuje 1926 metų spalio 3 dienos visuotiniame-organizaciniame susirinkime išrinkta to skyriaus valdyba, kuri tarpe savęs pasiskirstė pareigomis: 1) pirmininkas kun. Konstantinas Šimašius, Dūkšto klebonas, 2) sekretoriumi p. Gertrūda Gudolaitytė, gyvenanti Silvestravo vienkiemyje Dūkšto valsčiaus, ir 3) narys Pranciškus Baubinas, gyvenantis Driškūnų kaime, Dūkšto valsčiuje.

Kandidatais išrinkta: 1) Bronislavas Mikšta iš Bėgunavo viensėdžių ir 2) Antanas Tijūnelis iš Ligūnų dvaro.

Apie pranešimą ir dieną išsiųsto pranešimo prašoma mums duoti žinią.

Pirmininkas: kun. Konstantinas Šimašius
Sekretorius: mok. G. Gudolaitytė.⁴³

Kaip atsakymą į abu laiškus ir konkrečių skyriaus darbo gairių nustatymą galima vertinti Lietuvos šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos 1926 m. gruodžio 13 d. laišką Nr. 74 Dūkšto skyriaus valdybai:

„Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba prašo dar prieš Naujus Metus Dūkšto skyriaus valdybos atsiųsti skyriaus nuveiktų darbų apyskaitą, kaip antai: kiek buvo narių susirinkimų, kas tuose susirinkimuose nutarta, ar įsteigta knygynas, kaip knygynas veikia, ar daug skaitančių, kiek buvo surengta paskaitų, vakarėlių ir taip toliau. Taipogi prašoma atsiųsti sąrašą dabar esančių narių.

Tam tikros tvarkos ir knygų rinkti pajamas ir korespondencijoms draugijos Centro valdyba nėra skyriams nustačiusi, pati vartoja knygas, kokios apskritai yra vartojamos ir kokių galima gauti pirkti.

Pirmininkas: kun. A. Viskantas
Sekretorius: K. Aleksa.⁴⁴

Apie Dūkšto skyriaus veiklą nuo jo įsikūrimo iki 1927 m. vidurio nieko nežinoma, išskyrus tai, kad Lietuvos šv. Kazimiero

draugijos jaunimui auklėti ir globoti (tokiu pavadinimu draugija buvo 1927 m. vasario 23 d. perregistruota ir įtraukta į draugijų ir sąjungų registrą) Centro valdyba 1927 m. birželio 13 d. gavo Dūkšto skyriaus nario Adomo Rastenio prašymą: „Nuolankiai prašau Šv. Kazimiero Centro valdybos Dūkšto Šv. Kazimiero skyriaus vardu atsiųsti mums prelegentų su paskaitomis ir kinu.“⁴⁵

Gali būti, kad vėlesnei skyriaus veiklai įtakos turėjo Lietuvos šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Centro valdybos siunčiami auditoriai, kurie taip pat skaitydavo paskaitas ir rodydavo kino filmus, kadangi draugijos Dūkšto skyrius kooperavosi su kitais skyriais. Draugijos Centro valdyba gavo 1928 m. lapkričio 18 d. vykusio Dūkšto skyriaus susirinkimo protokolą (gautas 1929 m. sausio 17 d.) ir 1928 m. gruodžio 9 d. datuotą įgaliojimą. Įgaliojime pažymima, kad „<...> draugijos Vardžiukiemio, Ligūnų, Dūkšto, Kalviškių ir Bikėnų skyriai įgalioja Mykolą Tijūnelį pirkti orkestro instrumentus Lietuvos Šv. Kazimiero draugijai Vilniuje padedant gauti ilgesniam laikui išsimokėjimo už pučiamuosius instrumentus kreditą.“⁴⁶ Iš 1928 m. lapkričio 18 d. protokolo sužinome, kokie klausimai buvo įtraukti į Dūkšto skyriaus susirinkimo darbotvarkę („1. Orkestro įsteigimas, 2. Valdybos rinkimai, 3. Aukų rinkimai, 4. Įstatų parengimas“) ir kad imtis bendros su kitais skyriais veiklos paskatino noras kurti orkestrą:

„Dalyvavo 15 jaunuolių iš Dūkšto parapijos Lietuvos šv. Kazimiero draugijos skyrių: Vardžiukiemio, Ligūnų, Kalviškių, Bikėnų, Dūkšto ir Dūkšto klebonas kun. Z. Butkevičius su p. profesoriumi P. Mikuckiu.

1. Vienbalsiai buvo priimtas sprendimas įsteigti orkestrą, nes jis yra naudingas jaunimui, kad turės kuo užsiimti mokydami muzikos, negu kad pirma užsiimdavo visokios rūšies vakaruškomis.

2. Į valdybą liko išrinkti šie asmenys: Garbės pirmininku kunigas klebonas Z. Butkevičius, pirmininku Mykolas Tijūnėlis, kasininku ir sekretoriumi Justinas Jakutis, muzikos profesoriumi Pranas Mikuckis.

3. Sekė aukų rinkimas pučiamiesiems instrumentams nupirkti. Bet nutarta atidėti, kol bus įgyti pučiamieji instrumentai, tuomet valdybai paskyrus keturis asmenis ir klebonui leidus bus renkamos aukos.

4. Parengti įstatus⁴⁷ buvo pavesta Mykolui Tijūnėliui. Nutarta, kad kiekvienas orkestro narys moka 5 zlotus per mėnesį už pamokas. Narys turi įnešti 45 zlotus pučiamųjų instrumentų pirkimui š. m. lapkričio 25 dieną.

Negalintis įnešti minėtą sumą, galės įnešti mažiau, tik su šia sąlyga: turi pasiaiškinti asmeniškai ir artimieji nariai turi tą patvirtinti. Tuomet valdyba pinigų įnešimą atideda tolimesniam laikui.

Pučiamasis instrumentas nario nuosavybe tampa po trejų metų. Jeigu reikia išstoti iš orkestro anksčiau negu po trejų metų, narys turi surasti tokį asmenį, kuris galėtų užimti jo vietą, arba valdyba pakeis tą kitaip ir išstojančiam grąžins pinigus tiek, kiek buvo įnešta perkant pučiamąjį instrumentą.

Nutarta, kad išrinktos valdybos visi turės klausyti. Be valdybos leidimo niekas negalės groti.

Uždarbis, siekiant išsimokėti už pučiamuosius instrumentus, bus įnešamas į skyriaus kasą, o išmokėjus – paskirstomas nariams.

Kasą laikas nuo laiko patikrina garbės pirmininkas ir muzikos mokytojas. Orkestras bus pavadintas: „Lietuvių Švento Kazimiero draugijos skyrių jaunimo Dūkšto bažnyčios parapijiečių“.

Pirmininkas Mykolas Tijūnėlis.⁴⁸

Matyt, pablogėjus Dūkšto skyriaus ir kitų skyrių finansinei padėčiai, buvo nutarta kreiptis pagalbos į draugijos Centro valdybą.

Prašymą iš Ligūnų, Vardžiukiemio, Kalviškių, Bikėnų, Pažemiškio skyrių Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba gavo 1929 m. vasario 21 d. Dokumente rašoma:

„Nuolankiai prašome Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Vilniuje atidėti aukščiau minėtų skyrių 1929 metų nario mokestį pasiskolinant šių skyrių orkestro pučiamųjų instrumentų išpirkimui ir prisiūsti tam dalykui leidimą orkestro garbės pirmininkui kun. klebonui Zenonui Butkevičiui arba pirmininkui Mykolui Tijūnėliui. Orkestro nariams yra labai sunku niekam nepadedant per šešis mėnesius išsimokėti 1900 zlotų. Taigi manome, kad aukščiau minėta draugija neatsisakys ir paskolins nors vienam mėnesiui 250 zlotų ir kitam 250 zlotų. Nes, niekam nepadedant, galime subankrutuoti, tuomet būtų dideli nuostoliai ir mums, lietuviams, gėda.

Jei aukščiau minėta draugija patarė ir numatė naudingą, taigi tikimės, kad šį mūsų prašymą išklausys (tik prašom greičiau duoti atsakymą, nes kas mėnuo turime išpirkti vekselį).

Su pagarba:

Garbės pirmininkas kun. Z. Butkevičius.
Skyrių pirmininkai:
orkestro pirmininkas
Mykolas Tijūnėlis.

1. Anupras Tijūnėlis,
2. Mykolas Gasparavičius,
už Kalviškių pirmininką,
3. Mykolas Tijūnėlis.⁴⁹

Draugijos Centro valdyba, gavusi šį prašymą, 1929 m. vasario 25 d. išsiuntė atsakymą, adresuotą kunigui Z. Butkevičiui:

„Į Tamstų prašymą, atsiųstą Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos Centro valdybai, kad leistų pasiskolinti iš Dūkšto valsčiaus Šv. Kazimiero draugijos skyrių nario mokestį už 1929 metus, šiuo pranešame, kad Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir

globoti Centro valdyba jokių kliūčių nedaro ir palieka Tamstoms pilną laisvę.

Už pirmininką: kun. N. Raštutis, sekretorius J. Budzeika.⁵⁰

Kadangi šiuo klausimu dokumentuose daugiau nieko nerasta, galima daryti prielaidą, kad iki 1929 m. vidurio ar 1930 m. pradžios Dūkšto skyrius įgyvendino užsibrėžtą tikslą – įsigijo pučiamųjų instrumentų ir pradėjo muzikinę veiklą. Vis dėlto, kaip galima spręsti iš vėlesnio susirašinėjimo su Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba, skyriui nelabai sekėsi. 1931 m. gegužės 8 d. draugijos Centro valdyba gavo Dūkšto skyriaus prašymą, kuriame išdėstyti sunkumai, kilę įsigijus muzikos instrumentų:

„Mes, žemiau pasirašę, prašome gerbiamo Centro valdybos kiek įmanoma materialiai padėti mūsų vargoninkui J. Raštikiui, kuris yra Dūkšto vargoninkas, bet dar negali vadovauti orkestrui, taigi turi važiuoti mokyti, nes mes, nusipirkę instrumentus, norime, kad iš jų būtų kokia nors nauda, o kai tuo tarpu nėra tinkamo vedėjo, negalime jais tinkamai naudotis. Tikimės, kad šis mūsų prašymas bus išklaustas ir gerbiama Centro valdyba į tai teigiamai atsakys.

Orkestro valdyba: M. Tijūnėlis, J. Raštikis, B. Lipskis, P. Račinskas, V. Jakutis.⁵¹

Gavusi šį prašymą, draugijos Centro valdyba tą pačią dieną atsakė Dūkšto skyriaus valdybai:

„Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba, gavusi tamstų raštą dėl pašalpos p. J. Raštikiui, reikalingos mokymuisi, kad galėtų vadovauti orkestrui, prašo pranešti, kiek į mėnesį turės atsieiti jo mokslas, kiek tam tikslui suteikti mano patsai skyrius ir kame p. J. Raštikis ketina mokyti.

Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos pirmininkas kun. A. Viskantas.⁵²

Atsakymo į šį draugijos Centro valdybos pirmininko raštą archyve nėra. Galimi keli to paaiškinimai: arba neišliko dokumentų, liudijančių tolesnę Dūkšto skyriaus veiklą, arba, kas tikėtinau, Dūkšto skyriaus, siekiančio vykdyti aktyvią veiklą kooperuojantis su kitais draugijos skyriais, netoleravo Lenkijos administracinė valdžia ir po 1931 m. gegužės (arba ir tą patį gegužės mėnesį) jis buvo uždarytas.

Petrikai. Šio Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyriaus veikla nuo pat įkūrimo buvo gana paini. 1927 m. liepos 24 d. draugijos Centro valdyba gavo Petrikų kaimo gyventojų prašymą, kuriame „nuolankiai prašoma Švento Kazimiero Centro valdybos legalizuoti Švento Kazimiero draugijos Centro valdybos skyrių su knygynu ir viešu knygynu. Susirinkimai bus Petro Petriko name, kuris už susirinkimą atsako.

Petrikiečių: Stasio Augulio, Vlodo Petriko, Genovaitės Augulytės, Paulinos Petrikaitės, Tamošiaus Petriko, Boleslovo Petriko, Petro Karmazos, Šimo Karmazos, Valerijono Karmazos, Jono Karmazos, Karaliaus Karmazos, Motiejaus Karmazos, Paulinos Karmazytės, Marytės Karmazytės vardu pasirašo Petras Petrikas.⁵³

Įdomu, kad dokumente prašoma skyrių legalizuoti. Vadinas, jis jau galėjo būti įkurtas anksčiau, bet dar neįregistruotas Lenkijos administracinės valdžios institucijose, nors apie jo egzistavimą tos valdžios atstovams jau galėjo būti žinoma.

Draugijos Centro valdyba 1927 m. liepos 28 d. Vilniaus apskrities seniūnijai išsiuntė pranešimą, jog ji, „<...> remdamasi draugijos įstatais, išsiųstais seniūnijai 1926 m. gruodžio 27 d. laišku Nr. 82, šiuo raštu informuoja seniūniją, kad steigia draugijos skyrių Vilniaus apskrities Mikališkių valsčiaus [pagal LMA VB RS, f. 175 kartoteką – Gervėčių valsčiaus. – G. E.] Petrikų kaime.

Draugijos narių susirinkimas, rinkiantis skyriaus valdybą, įvyks Petrikuose šių metų rugpjūčio 14 dieną 6 valandą vakaro Petro Petriko namuose. Už susirinkimo tvarką atsako Petras Petrikas.⁵⁴ Tačiau, kaip galima spręsti iš draugijos Centro valdybai 1928 m. gegužės 1 d. Petrikų kaimo gyventojų išsiųsto dokumento, Vilniaus apskrities seniūnija nereagavo nei į draugijos Centro valdybos pranešimą, nei į Petrikų kaimo gyventojų raštą, todėl jie išsiuntė prašymą įkurti skyrių:

„Mes, žemiau pasirašę, prašome nuolankiai Šv. Kazimiero draugijos įkurti mūsų kaime Šv. Kazimiero skyrių. Rašėme prašymą seniūnijai, kad leistų padaryti pirmą susirinkimą, bet jokio atsakymo negavome. Dabar kreipiamės prie Šv. Kazimiero draugijos Vilniuje, kad malonėtų įkurti Petrikų kaime Šv. Kazimiero skyrių.

Atsakomybėn ima: P. Petrikas,
Vladislavas Pietrikas.

Pasirašo: Boleslovas Pietrikas,
Vladas Pietrikas, Tamošius Pietrikas,
Julijonas Pietrikas, Tamošius Pietrikas,
Julijonas Pietrikas, Veronika Pietrikienė,
Boleslovas Urbonavičius, Stasė Urbonavičiūtė, Adomas Vilkaitis, Jonas Vilkaitis,

Jadvyga Vilkaitytė, Jonas Pietrikas,
Julijonas Pietrikas, Paulina Pietrikaitė,
Janas Augulis, Genovaitė Augulytė,
Marytė Augulytė, Juana Mažeikienė,

Šimas Karmaza, Petras Pietrikas,
Malvina Pietrikaitė, Julina Urbonavičiūtė.⁵⁵

Gavusi šį raštą, draugijos Centro valdyba 1928 m. birželio 4 d. išsiuntė laišką Nr. 217 Vilniaus apskrities seniūnui, kuriame nurodė savo teisinį statusą, informavo, kad steigia skyrių, ir pranešė, kada vyks steigiamasis susirinkimas, o kartu prašė išduoti šio susirinkimo organizatoriams atitinkamą leidimą, skirtą vietos policijai:

„Lietuvių Šv. Kazimiero centro draugija, remdamasi 16 punktu savo įstatų, legalizuotų pagal generalinio komisaro Rytų kraštui 1919 m. rugsėjo 25 d. Draugijų ir sąjungų potvarkio 12 straipsnį, ir 1927 m. vasario 10 d. Vidaus reikalų ministerijos sprendimu Nr. IV-AA-635/27 Vilniaus vaivados 1927 m. vasario 23 d. įtraukta į draugijų ir sąjungų registrą (registro Nr. 616) kaip Lietuvių Šv. Kazimiero draugija jaunimui auklėti ir globoti, turi garbės informuoti poną seniūną, kad atidaro savo skyrių Petrikų kaime, Gervėčių valsčiuje, ir kad 1928 m. birželio 17 d. vyks steigiamasis draugijos skyriaus narių susirinkimas. Susirinkimo darbotvarkė tokia: 1. Susirinkimo atidarymas, prezidiumo rinkimas, draugijos skyriaus tikslų ir uždavinių aiškinimas, 2. Įstatų skaitymas ir aiškinimas, 3. Skyriaus valdybos ir revizijos komisijos rinkimai, 4. Pasiūlymai.

Susirinkimas vyks Boleslovo Petriko namuose Gervėčių valsčiuje, Petrikų kaime. Atsakingas už tvarką ir galiojančių teisės aktų laikymąsi bus p. Boleslovas Petrikas, gyvenantis Gervėčių valsčiaus Petrikų kaime. Centro valdyba turi garbės prašyti poną seniūną šio skyriaus organizatoriams išduoti atitinkamą leidimą, kuris bus įteiktas vietos policijai.

Pirmininkas: kunigas A. Viskantas
Sekretorius I. Budzeika.⁵⁶

Draugijos Centro valdyba 1928 m. rugpjūčio 12 d. iš Vilniaus–Trakų apskrities seniūną pavaduojančio pareigūno gavo laišką Nr. 14275/27, kuriuo informuojama, kad „priede pridedamas draugijos skyriaus registracijos Petrikų kaime pažymėjimas“:

„PAŽYMĖJIMAS

Šiuo raštu patvirtinama, kad 1928 m. rugpjūčio 11 d. Vilniaus–Trakų apskrities seniūnija, remdamasi Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir glo-

boti įstatais, patvirtintais 1927 m. vasario 10 d. Vidaus reikalų ministerijos nutarimu Nr. IV-AA-635/27, įregistravo draugijos skyrių. Skyriaus būstinė – Gervėčių valsčiaus Petrikų kaimas.

Už seniūną (parašas).⁵⁷

Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba 1928 m. rugpjūčio 22 d. iš Petrikų skyriaus gavo steigiamojo susirinkimo, vykusio 1928 m. birželio 17 d., protokolą, kuriame informuojama apie susirinkimo eigą:

„Dalyvauja draugijos nariai [iš viso 51 asmuo. – G. E.]

Dienotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas, tos dienos susirinkimo pirmininko ir sekretoriaus rinkimas, pastabos dėl draugijos skyriaus tikslų ir uždavinių.

2. Skaitomi draugijos įstatai, jie paaiškinami.

3. Skyriaus valdybos ir revizijos komisijos rinkimas.

4. Laisvi sumanymai.

1. Susirinkimą atidaro ponas Boleslovas Petrikas, sveikindamas susirinkusius ir sakydamas, kaip daug turės reikšmės vietos visuomenei naujai atidaromas skyrius, siekdamas draugijos įstatuose pažymėtų tikslų.

2. Draugijos įstatus perskaitė, teikdamas paaiškinimų, ponas Boleslovas Petrikas.

3. Per rinkimus balsų dauguma pateko į skyriaus valdybą šie: pirmininku ponas Boleslovas Petrikas, išdininku ponas Petras Karmaza, sekretorium ponas Vladas Petrikas. Į revizijos komisiją liko išrinkti: ponas Vytautas Petrikas, ponas Šymas Karmaza, ponas Antanas Urbonavičius.

Susirinkimo pirmininkas
Boleslovas Petrikas,
sekretorius Vladas Petrikas.⁵⁸

1928 m. rugpjūčio 23 d. Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba išsiuntė Vilniaus apskrities seniūnijai laišką, kuriame „prideda steigiamojo draugijos skyriaus susirinkimo, vykusio 1928 m. birželio 12 d. [turėtų būti 17 d. – G. E.] Gervėčių valsčiaus Petrikų kaime, protokolą ir prašo seniūniją minėtąjį skyrių įregistruoti“⁵⁹.

Paradoksalu, kad Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba, 1928 m. rugpjūčio 22 d. gavusi Petrikų skyriaus steigiamojo susirinkimo protokolą ir jau turėdama rugpjūčio 11 d. seniūnijos išsiųstą skyriaus registracijos pažymėjimą, kitą dieną vėl siunčia prašymą skyrių įregistruoti ir kartu prideda į lenkų kalbą išverstą skyriaus susirinkimo protokolo nuorašą. Iš tiesų Centro valdyba turėjo ne prašyti skyrių įregistruoti, bet tiesiog pranešti seniūnijai įregistruoto skyriaus valdybos sudėtį.

Apie Petrikų skyriaus veiklą sužinome iš dviejų vienas kitą papildančių šaltinių – paties skyriaus valdybos pranešimų draugijos Centro valdybai (byloje išlikę 1928, 1930 ir 1933–1935 m. pranešimai) ir pačios Centro valdybos į Petrikų skyrių siųstų pranešėjų ir auditorių lankymo protokolų (išlikę 1930–1933 ir 1935 m. protokolai).

Iš Petrikų skyriaus valdybos 1928 m. pranešimo draugijos Centro valdybai (Centro valdybos gautas 1929 m. sausio 31 d., registracijos Nr. 64) sužinome apie skyriaus sudėtį ir veiklą tiek 1928 m., tiek 1929 m. sausio mėnesį:

„<...> valdybos pirmininkas buvo Boleslovas Petrikas, išdininkas Petras Karmaza, sekretorius Vladas Petrikas, revizijos komisiją sudarė Vytautas Petrikas, Antanas Urbonavičius, Šimas Karmaza. 1928 metais draugijos skyrius turėjo 49 narius, iš jų 33 pilnamečiai, 16 nepilnamečiai. 1928 metais sušaukti 3 skyriaus valdybos ir 1 visuotinis skyriaus posėdžiai. 1928 metų gegužės 10 dieną įvyko pirmasis steigiamasis skyriaus

posėdis. 1928 ir 1929 metais buvo skaitomos paskaitos. 1928 metais paskaitą apie bičių prižiūrėjimą ir alkoholio kenksmingumą skaitė Narkavičius, 1929 metais paskaitą apie planetas – p. Mažeika. 1928 metų gegužės 15 dieną buvo surengtas mokamas vakarėlis su vaidinimu, neturėta nei pelno, nei nuostolio. Skyriaus valdyba iš draugijos centro pageidavo, kad būtų papildytas skyriaus knygynėlis.⁶⁰

Kitame Petrikų skyriaus pranešime rašoma:

„1928 metų spalio 25 dieną iš Šv. Kazimiero knygyno buvo gauta 96 egzemplioriai knygų ir jie beveik visi jau perskaityti. Skyrius gauna 2 egzempliorius laikraščio „Vilniaus rytojus“, 2 „Jaunimo draugo“, 1 „Dirvos“, 1 „Žygie ludu“, skyriaus valdyba veda protokolų, kasos, narių, knygyno knygas, skolinamųjų knygų sąrašą, turi antspaudą, nori kartu su kitais apylinkės skyriais įsigyti orkestrą, tačiau neturi įeinamųjų ir išeinamųjų raštų knygos, savo Šv. Kazimiero bažnytinės vėliavos, niekas skyriui netrukde plėtotis ir iš nieko jis neturėjo palankumo ir pagalbos, savo globoje turi 49 jaunuolius (27 vaikus ir 22 merginas), 6 skyriaus nariai nemokėjo nei skaityti, nei rašyti, visi skyriaus nariai mokėjo kalbėti lietuviškai, pasirašyti lietuviškai visi mokėjo, 38 rašyti ir skaityti.“⁶¹

Iš draugijos Petrikų skyriaus valdybos 1930 m. pranešimo Centro valdybai (išsiųstas ir Centro valdybos gautas 1930 m.) sužinome, kad skyriui jau vadovavo Petras Karmaza, turintis pavaduotoją Tamošių Petriką, kad „1927 metais į draugijos skyrių įstojo 47 asmenys, 1930 metais išstojo 3 ir dabar skyriuje yra 44 nariai (iš jų pilnamečių 36 [turėtų būti 34. – G. E.], nepilnamečių – 10), per metus buvo sušaukti 2 skyriaus valdybos ir 4 visuotiniai skyriaus narių susirinkimai“⁶².

Įdomu, jog 1928 m. pranešime apie Petrikų skyriaus įkūrimą rašoma, kad steigiamasis susirinkimas įvyko 1928 m. gegužės 10 d., o

1930 m. pranešime minima jau 1927 m. data. Toliau tame pranešime draugijos Centro valdyba informuojama, kad „1930 metais buvo skaitoma paskaita apie Vytautą Didįjį, surengti 3 mokami vakarėliai su vaidinimais. Knygas Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Petrikų skyrius gavo iš Šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos 1927 metais, 1930 metais turėjo jau 122 knygas, kurias skyriaus nariai visas perskaitė“. Taip pat skyriaus valdyba pranešė, kad anksčiau Petrikų skyrius gaudavo po 5 egz. laikraščių (kokių – nepasakyta) ir „Jaunimo draugo“, o dabar negauna nieko; nurodė, kad tvarko protokolų, kasos, narių, knygyno knygas ir skolinamųjų knygų sąrašą, kad neturi antspaudu, kad gavo pagalbos iš Centro valdybos. Rašoma, kad visi skyriaus nariai moka lietuviškai kalbėti ir skaityti. Mokančiųjų rašyti skaičius nenurodytas, tik paminėta, kad skyriaus nariai moka rašyti lietuviškai ir lenkiškai⁶³.

1930 m. sausio 2 d. auditorius ir paskaitininkas A. Stanelis ataskaitiniame protokole Nr. 39 draugijos Centro valdybai rašo:

„Remiantis išduotu Vilniaus–Trakų apskrities seniūnijos leidimu Nr. 325 iš 1929 m. gruodžio mėn. 27 d. aplankiau Petrikų skyrių, kur laikiau paskaitą „Priešistoriniai ir istoriniai mūsų krašto laikai ir Šv. Kazimiero draugija“, be to, su pagalba judamojo aparato parodžiau filmus: „Juožapas, brolių parduotas“ II dalį, „Baltojo lokio medžioklė“, „Beždžionės medžioklė“. Pabigoje pamokinau jaunimą dainų ir žaidimų. Jaunimo yra keletas asmenų susipratusių ir norinčių šį tą nuveikti. Skyriaus veikimas silpnas. Skyriaus pirmininkas Boleslovas Petrikas. Skyrius narių turi 46, knygų 97. Vakarėlių per savo gyvavimo laiką skyrius suruošė 4. Reikalinga kam nors šį kaimą aplankius pamokyti jaunimą dainų ir žaidimų, ką jie be galo myli, bet tik, deja, nėra kam pamokinti. A. Stanelis.“⁶⁴

1930 m. rugpjūčio 24 d. auditorius ir paskaitininkas A. Butrimas ataskaitiniame protokole Centro valdybai (gautas 1930 m. gruodžio 29 d.) rašo:

„Aplankiau Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos Petrikų skyrių, kur laikiau paskaitas: 1) Gyvenimas Šv. Kazimiero, 2) Tikslas draugijos, 3) Apie katalikybės įvedimą Lietuvoje Vytauto ir Jogailos laikais. Su judamuoju kinu rodžiau filmus: 1) Mont-Blanc, 2) Ptaki drapierne, 3) Kaczor Lekkomyslny.

Susirinkime dalyvavo nariai ir nenariai, daugiau kaip 100 asmenų, nes buvo atvykę ir iš kitų apylinkių. Po susirinkimo dainavo, žaidė ir šoko iki 12 valandos. Skyriaus stovis: pirmininkas Petras Karmaza, sekretorius Vladas Petrikas, kasininkas Tamošius Petrikas, narių 40. Kasoje 8 zlotai ir dar senas pirmininkas neatidavė 42 zlotų, knygų 99, skaitytojų 57. Protokolų 3. Vedamųjų knygų tam tikrų nėra, prašė prisiųsti. Antspaudas duotas pataisyti per mokytoją Plėnytę ir dar panelė mokytoja jo neatvežė atgal. Prašo greitu laiku prisiųsti.“⁶⁵

Trijuose pastaruosiuose dokumentuose – Petrikų skyriaus 1930 m. pranešime draugijos Centro valdybai ir auditorių protokoluose – esama prieštaravimų. Draugijos skyrius mini turintis 122, o auditoriai – atitinkamai 97 ir 99 knygas, nurodoma skirtinga skyriaus valdybos sudėtis ir narių skaičius.

Paskaitininkas ir auditorius A. Butrimas 1931 m. sausio 23 d. Petrikų skyriaus lankymo protokole rašo:

„<...> remdamasis Vilniaus–Trakų seniūnijos 1931 m. sausio 13 d. išduotu leidimu Nr. V.6, aplankiau Petrikų skyrių.

Susirinkimas įvyko 6 valandą dalyvaujant apie 80 asmenų. Laikiau paskaitas: 1) Apie Vytautą Didįjį, 2) Apie alkoholį ir su judamuoju kinu rodžiau filmus: 1) Išradimai pono Citrinskio, 2) Drambliai, 3) Laisvamanis antinas.

Publika per paskaitas užsilaikė mandagiai, o po kino jaunimas padainavo, pažaidė

ir pašoko. Skyriaus stovis pusėtinai, pirminkas Petras Karmaza susipratęs, jis, visą valdybą sukvietęs, atėjo pas mane ir įvedėme tvarką į naujas dideles kanceliarijos knygas. Narių 40, knygų 99 ir dabar 25 atvežiau [vadinasi, buvo 2 knygom daugiau, nei Petrikų skyrius oficialiai deklaravo 1930 m.; jeigu A. Butrimas nurodė tikslų knygų skaičių, 23 knygos galėjo būti pradingusios arba prastos būklės. – G. E.], kasoje liko 36 zlotai, už knygas davė 12 zlotų. Skyriaus nariai gauna laikraščių 2 egzempliorius „Vilniaus rytojaus“ ir 2 egzempliorius „Jaunimo draugo“. Skyriui trukdytojų nėra.“⁶⁶

1931 m. spalio 31 d., t. y. po devynių mėnesių, paskaitininkas ir auditorius A. Butrimas vėl aplankė Petrikų skyrių (šio susirinkimo ir vizitacijos protokolą draugijos Centro valdyba gavo 1932 m. birželio 21 d., registracijos Nr. 1269):

„Susirinkimas įvyko 6 valandą vakare name p. Tamošiaus Petriko dalyvaujant apie 80 asmenų šio kaimo ir Kerplėšinės. Paskaitų laikiau iš geografijos ir su judamuoju kinu rodžiau filmus: 1) Kristaus gyvenimas, 2) Lipimas ant kalno Mont-Blanc, 3) Gaudymas žuvų sardinių, 4) Plėšrieji paukščiai, 5) Max-Linder ir 6) Adomas klijuoja skelbimus.

Laikė paskaitos publika užsilaikė gražiai. Po kino papasakojau juokų, paskaitiau „Tamošių be kepurės“ ir su jaunimu sudainavau porą dainelių. Jaunimas labai malonus. Skyriaus stovis po senovei, kaip ir pirmame protokole nurodyta. Vedamos kanceliarijos knygos didelės, tik dar neturi antspaudo.“⁶⁷

Draugijos auditoriai ir toliau aktyviai lankė Petrikų skyrių. Tas pats A. Butrimas čionai dar buvo atvažiuęs 1932 m. balandžio 29 d. (Centro valdyba lankymosi protokolą gavo 1932 m. gegužės 21 d., registracijos Nr. 1105). Susirinkimas įvyko 8 val. vakaro dalyvaujant apie 40 asmenų. A. Butrimas rašo:

„<...> laikiau paskaitas „Vėjo ir vandens galybės“ ir „Liaudies dainos“ ir paskui su jaunimu padainavau ir papasakojau pasakėlių. Publika reikalavo parodyti kiną, bet pasakiau, kad neturiu, taigi prašė kitą kartą neužmiršti jo atsivežti. Vis dėlto kinas sutraukia publikos ir suįdomina ją. Skyriaus stovis laikosi sulig senjojo protokolo pranešimo, tik dabar rengiasi sulošti vakarėlį ant 29 gegužio „Šv. Cecilija“. Skyrius keliskart kreipėsi per mane, kad antspaudą padarius, ir aš kiekviename pranešime pranešu, bet dar nepadaryta. Prašo skubiai padaryti, nes prie vakarėlio labai reikalinga, ir važiuojant p. Lelkai įteikti.“⁶⁸

Iš 1933 m. Petrikų skyriaus pranešimo draugijos Centro valdybai (gautas 1934 m. kovo 29 d., registracijos Nr. 740) sužinome, kad skyriaus valdybos sudėtis beveik nepasikeitusi nuo 1930 m.: pirmininkas Petras Karmaza, pirmininko pavaduotojas ir išdininkas Tamošius Petrikas, sekretorius Vladas Petrikas (1930 m. pirmininko pavaduotojas buvo Tamošius Petrikas, o išdininkas ir sekretoriaus – Vladas Petrikas). Revizijos komisijos nariai taip pat tie patys: Antanas Urbonavičius, Vytautas (Vitalis) Petrikas, Simonas (Šimas) Karmaza. Toliau pranešime draugijos Centro valdyba informuojama, kad skyriaus valdyba buvo išrinkta 1930 m. birželio 1 d.; nuo to laiko nesurengta nei valdybos posėdžio, nei visuotinio skyriaus narių susirinkimo. Nurodyta, kad skyrius neturi antspaudo, įeinamųjų ir išleidžiamųjų raštų knygos. Tvarkomos protokolų, kasos, narių, knygyno knygos ir skolinamųjų knygų sąrašas. Pageidaujama daugiau knygų. Skyriaus kasa tuščia (nario mokesčio niekas nemoka). 1933 m. skyrius turėjo 39 narius (iš jų 13 dailidžių ir 3 batsiuvius). Tarp skyriaus narių buvo 17 jaunuolių (11 vaikinių ir 6 merginos). Visi nariai mokėjo kalbėti, skaityti, o 29 – ir rašyti lietuviškai, pusė jų mokėjo skaityti, o 18 – ir rašyti lenkiškai.

Skyrius turėjo skaityklą, joje buvo 115 knygų, iš Centro valdybos gautų 1927 m.; 86 iš jų skyriaus nariai buvo perskaitę. Skyriui nepriklausantys asmenys perskaitė beveik visas knygas, bet būta ir tokių, kurie nieko neskaitė. Skyrius prenumeravo laikraštį „Vilniaus aušra“, du nariai – po laikraštį „Vilniaus rytojus“. Toliau ataskaitiniame pranešime Centro valdybai rašoma, kad skyrius, įsteigtas 1927 m. ir įregistruotas seniūnijoje, gavo pagalbos tik iš Centro valdybos. Jis neturi savo vaikų darželio, mokyklos, radijo, orkestro, bažnytinės šv. Kazimiero vėliavos, sodelio, aptvertos ir papuoštos gėlių darželiais, uniformos. Skyriuje neskaitoma paskaitų, neorganizuojama vaidinimų, nededama pastangų įgyti Lietuvių šv. Kazimiero draugijai nekilnojamojo turto (žemės sklypų ar namų), iškilnių metu nenešiojama tautinių ženklų. Skyrius nesikooperavo su kitais skyriais sutvarkyti artimiausių senkapių, neorganizavo švietimo, sporto, blaivininkų, dainininkų, muzikantų, artistų, jaunųjų ūkininkų, kooperacijos, vaikų angeliečių kuopelių ar taupymo kaselės⁶⁹.

Kodėl Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Petrikų skyrius buvo toks neveiklus, paaiškėja tiek iš šio pranešimo pabaigos, kur rašoma, kad „skyriui trukdė plėtotis stoka tinkamų vadų“⁷⁰, tiek iš auditoriaus ir paskaitininko A. Stanelio 1933 m. spalio 18 d. skyriaus susirinkimo ir vizitacijos protokolo (Centro valdyba jį gavo 1933 m. lapkričio 3 d., registracijos Nr. 1530):

„Aplankiau Petrikų skyrių, kur laikiau paskaitą „Aviacija ir lakūnai“, su pagalba nejudamo aparato peršviečiau paveikslus iš aviacijos ir zoologijos srities. Susirinkime dalyvavo apie 50–60 žmonių. Susipažinęs su skyriaus veikimu, pastebėjau, kad skyrius yra visiškai silpnas, žmonės silpni tautiniai ir vien tik dėl to, kad jau nuo senų laikų čia nėra jokio lietuviško židinio, žmonės per savo nežinojimą ir neišmanymą tankiai padaro

stambių klaidų. Skyriaus pirmininkas Šimas Karmaza (iš Kerplėšinės) paskutiniu laiku yra susirgęs, asmeniškai jį matyti neteko, bet, kiek galėjau susiorientuoti, tai skyriaus vadovavimui netinka. Prašiau visų valdybos narių, kad pasistengtų kuo artimiausiu laiku išsirinkti naują valdybą, – pasižadėjo tai įvykdyti. Skyriaus narių 38, knygynėlyje knygų 136. Kasos knygoje nuo 1930 metų nieko neįrašyta, mat nariai mokesčio nenori mokėti vien tik dėl to, kad buvęs išdininkas [Vladas Petrikas. – G. E.] išėikvojo apie 23 zlotus ir dar ligi šiam laikui negrąžino, nors jis nuo jų grąžinimo ir neatsisako, bet kadangi neturi pinigų, tai ir negrąžina. Kanceliarinės knygos yra didžiosios.

Reikalinga: 1. Pagaminti antspaudą, nes jo neturi. 2. Prisiūsti vaidinimui knygelę „Pirmas degtindaris“ ir, kad būtų galimybė, – įsteigti viešą skaityklą.

A. Stanelis

P. S. Sodžius gauna: 4 egzempliorius „Vilniaus rytojaus“, 2 egzempliorius „Vilniaus aušros.“⁷¹

Į draugijos Centro valdybos auditoriaus ir paskaitininko A. Stanelio pastabą Petrikų skyriaus valdyba atsižvelgė. Sprendžiant iš skyriaus 1934 m. ataskaitinio pranešimo Centro valdybai (gautas 1935 m. sausio 31 d., registracijos Nr. 448), 1934 m. kovo 28 d. buvo surengti skyriaus valdybos rinkimai. Pirmininku tapo Boleslovas Petrikas, pirminko pavaduotoju Tamošius Petrikas, išdininku Edvardas Urbanavičius, sekretoriumi Jonas Petrikas. Revizijos komisijos nariais išrinkti Šimas Karmaza, Antanas Urbanavičius, Vytautas Petrikas. Skyriaus valdyba du kartus sukviėtė valdybos ir visuotinių skyriaus narių susirinkimus, jau turėjo antspaudą (Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos sekretorius Romas Bagdonas 1934 m. vasario 3 d. išrašytame pakvitavime pažymėjo, kad „antspaudą nesumokėjęs

paėmė p. Valentinas Krečius“ (LMA VB RS, f. 175, b. 180, l. 18). Šis asmuo buvo lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ mokytojas Giriose, Galčiuuose (Varnionių valsčius), Didžiuliuose, Poškonyse (Dieveniškų valsčius), Dubiniuose, Leliušiuose (Rodūnios valsčius). Žr. V. Martinkėnas, *Vilniaus krašto lietuviškos mokyklos ir skaityklos 1919–1939 metais*, Vilnius, 1989, p. 143.), pageidavo turėti daugiau ir naujesnių rašytojų knygų. Petrikų skyriaus kasoje rasta 19 zlotų ir 60 grašių, uždirbtų iš vakarėlių (nario mokestis ir aukos nebuvo renkami), ir čia pat pažymėta, kad tokia pat suma išleista.

1934 m. skyrius turėjo 44 narius (8 įstojo 1934 m.), iš jų 22 buvo jaunuoliai (15 vaikinių ir 7 merginos), 7 amatininkai (5 dailidės ir 2 batsiuviai). Visi skyriaus nariai mokėjo lietuviškai kalbėti, o skaityti ir rašyti – ir lietuviškai, ir lenkiškai. Skyrius turėjo biblioteką ir skaityklą, 107 iš draugijos Centro valdybos gautas knygas, prenumeravo laikraščius „Vilniaus rytojus“, „Vilniaus aušra“, „Jaunimo draugas“. 34 skyriaus nariai perskaitė 173 knygas (kadangi turėtos tik 107 knygos, matyt, kai kurios buvo skaitomos po kelis kartus), o 9 skyriui nepriklausantys asmenys – 26 knygas.

Petrikų skyriaus pranešime Centro valdybai nurodoma, kad lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ skaitykloje veikia vaikų darželis, mokykla, radijas, orkestras. Petrikuose iš tiesų buvo „Ryto“ skyrius. Taigi jame galėjo veikti skaitykla su radiju, orkestras, slaptas vaikų darželis ir mokykla. Per ataskaitinį laikotarpį skyriuje buvo perskaitytos 3 paskaitos (vasario 16 d. – apie lietuvių tautinį atgimimą, kovo 4 d. – apie šv. Kazimierą, spalio 21 d. – apie S. Darių ir S. Girėną), surengtas vakarėlis su vaidinimu, įkurtos dvi ūkininkų kuopelės po 8 narius (jaunųjų ūkininkų kuopelei vadovavo Vytautas Korsakas, vyresniųjų ūkininkų kuopelės vadovas nežinomas). Kuopelės augino runkelius ir dalyvavo žemės

ūkio parodoje. Pagalbą ūkininkų kuopelėms teikė Vilniaus ūkio draugija.

Taip pat 1934 m. ataskaitiniame Petrikų skyriaus pranešime nurodoma, kad jis įsteigtas ir įregistruotas seniūnijoje 1928 m. Tvirtinama, kad skyrius ne visose srityse veikė vienodai aktyviai: nepastatė nei kryžiaus, nei paminklo, nesistengė įsigyti bažnytinės šv. Kazimiero vėliavos ar nekilnojamojo turto, neturėjo savo sodelio, aptverto ir papuošto gėlių darželiais, netvarkė ir nepuošė apylinkės piliakalnio, nesikooperavo su kitais skyriais, kad aptvertų, papuoštų artimiausius senkapius, neturėjo uniformos, pagaliau skyriaus nariai iškilmėse nenešiojo jokių tautinių ženklų⁷². Petrikų skyriaus neveiklumas veikiausiai aiškintinas tiek lėšų stoka, tiek skyriaus nenoru konfrontuoti su vietos gyventojais lenkais, sulenkėjusiais lietuviais ir gudais.

Draugijos Centro valdyba 1934 m. kovo 29 d. informavo Vilniaus–Trakų apskrities seniūną, kad „1934 m. kovo 28 d. draugijos Petrikų skyriuje, esančiame Gervėčių valsčiuje, įvyko valdybos rinkimai. Pirmininku išrinktas Boleslovas Petrikas, pirmininko pavaduotoju Tamošius Petrikas, išdininku Edvardas Urbanavičius, sekretoriumi Jonas Petrikas, bibliotekininku Jonas Mažeika.“⁷³

Petrikų skyriaus pirmininkas B. Petrikas 1935 m. kovo 12 d. draugijos Centro valdybai išsiuntė informacinį pranešimą (gautas 1935 m. kovo 15 d., registracijos Nr. 875):

„Šiuo pranešu, kad Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos Petrikų skyriaus metiniame narių susirinkime, vykusiame 1935 m. kovo 4 d., buvo išrinkta nauja valdyba: 1) Boleslovas Petrikas – pirmininkas, 2) Tamošius Petrikas – pirmininko pavaduotojas, 3) Jonas Petrikas – sekretorius, 4) Edvardas Urbanavičius – kasininkas, 5) Jonas Mažeika – bibliotekininkas. Revizijos komisija: Simanas Karmaza, Vytautas Petrikas ir Antanas Urbanavičius.“⁷⁴

Draugijos Centro valdyba gautą informaciją apie Petrikų skyriaus valdybos rinkimų

rezultatus tą pačią dieną nusiuntė Vilniaus–Trakų apskrities seniūnui. Vietoj draugijos pirmininko pasirašė jo pavaduotojas kun. Nikodemus Raštutis⁷⁵.

1935 m. sausio 24 d. draugijos Petrikų skyrių aplankė auditorius ir paskaitininkas Kunavičius (jo protokolą Centro valdyba gavo 1935 m. vasario 12 d., registracijos Nr. 557). Jo ataskaitoje rašoma:

„<...> narių susirinkime skaičiau paskaitą apie sveikatą, švarą, limpamąsias ligas ir kovą su jomis. Po paskaitos buvo klausimų iš sveikatos srities. Po susirinkimo pamokiau jaunimą žaisti stalo tenisą. Klausimuose ir sumanymuose nutarta steigti sporto sekciją. Sekcijos pirmininku išrinktas Vytautas Korsakas – vienas šviesiausių šio skyriaus narių. Skyriaus raštinė tvarkingai veda 5 knygas. Kasos knyga už 1934 metus – jau uždaryta. Nevedama tik skolinamųjų knygų knyga, nes skyriaus knygos vartojamos kartu su skaityklos knygomis. 1934 metais buvo 2 susirinkimai ir 2 valdybos posėdžiai (vienas valdybos posėdis neįtrauktas protokolų knygon). Skyriaus bibliotekoje yra 107 knygų. Jų skaičius nei didėja, nei mažėja. Knygos laikomos skaitykloje – tvarkingai. Kadangi skolinamųjų knygų knyga nevedama atskirai, tai nežinia, kiek knygų perskaityta. Didesnį pasisekimą turi apysakos. Susirinkimai šaukiami kelis kartus metuose. 1934 metais buvo tokios paskaitos: „Jaunimas organizacijai, organizacija jaunimui“ skaitė skaityklos vedėjas p. V. Bučelis, „Apie mandagumą“ skaitė p. V. Korsakas.

1934 metais surengtas 1 vakarėlis. Skyrius prenumeruoja 1 laikraščio „Vilniaus aušra“ egzempliorių, nariai – 2 egzempliorius „Vilniaus aušra“, 12 egzempliorių „Vilniaus rytojus“, 3 egzempliorius „Jaunimo draugas“.

Skyriuje yra 71 narys. Tai yra palyginti didelis skaičius, nes šiame kaime yra tik 19 namų. Narių skaičius didėja, jie tarp savęs sugyvena vienybėje. Skyrius palaiko santykius

su artimiausiai esančiais draugijos skyriais. Jaunimas moka daug gražių lietuviškų dainų. Merginos audžia tautinius audinius, vaikinai drožinėja iš medžio įvairius drožinius (kaime yra keli staliai). Prie skyriaus yra jaunųjų ūkininkų sekcija, kuri laimėjo I dovaną Gervėčiuose už burokų auginimą. Didžiausias burokas svėrė 8 kilogramus.⁶⁶

1935 m. spalio 15 d. draugijos Petrikų skyrių aplankė gydytoja A. Habdankienė. Ji nebuvo oficiali draugijos auditorė. Ataskaitoje (gauta 1935 m. gruodžio 21 d., registracijos Nr. 2577) A. Habdankienė pažymėjo:

„...> susirinkime dalyvavo apie 50 narių. Narių yra 71 – 1935 metais užsirašė 27. Kodėl ponas Kunavičius protokole išgyrė tvarką vedamų knygų, o tikrumoje vedamos blogai? Kasos knygą paėmiau Centru. 1935 metais buvo paskaita pono Kunavičiaus apie sveikatą. Visos knygos perskaitytos po kelis kartus. Prašo naujų. Mėgsta skaityti iš ūkio srities, apysakas, labai mėgsta skaityti romanus apie keliones. Prenumeruoja laikraščius „Vilniaus rytojus“ (13 egzempliorių), „Jaunimo draugas“ (3 egzempliorius), „Aušrelė“ (5 egzempliorius), „Aušra“ (2 egzempliorius), „Vilniaus žodis“ (1 egzempliorius). Žmonės darė įspūdį inteligentiškų, tik gal per mažai su jais bendradarbiaujama.⁶⁷

Paskutiniame, 1935 m., ataskaitiniame Petrikų skyriaus pranešime draugijos Centro valdybai (gauta 1936 m. kovo 12 d., registracijos Nr. 577) skyriaus pirmininką pavaduojantis bibliotekininkas Valerijonas Bučelis informavo apie pasikeitimus: 1936 m. kovo 1 d. buvo išrinkta nauja valdyba ir revizijos komisija. Pirmininku tapo Jonas Mažeika, pirmininko pavaduotoju Stasys Augulis, išdininku Edvardas Urbanavičius, sekretore (ir bibliotekininke) Kazimiera Urbanavičienė, bibliotekininku Valerijonas Bučelis (buvo išvykęs). Revizijos komisijos nariai: Petras Urbanavičius, Šimas Karmaza, Aleksandras Marinas.

Ataskaitiniais metais skyriaus valdyba sušaukė 5 valdybos ir 3 visuotinius narių susirinkimus. Skyrius turi 73 narius, iš jų 26 buvo jaunuoliai (16 (gal 14?) vaikinių ir 12 merginų). 1935 m. į skyrių įstojo 27 nariai, 1 mirė, 2 išstojo. Visi nariai moka lietuviškai kalbėti, bet 5 iš jų nemoka skaityti ir rašyti. Skyrius turi biblioteką, kurioje yra 122 knygos, gautos iš draugijos Centro valdybos, prenumeruoja laikraščius „Vilniaus rytojus“ (14 egz.), „Jaunimo draugas“ (12 egz.), „Vilniaus aušra“ (3 egz.), bet neturi atskiros patalpos susirinkimams ir skaityklai. 32 skyriaus nariai perskaitė 140 knygų (matyt, po kelis kartus tas pačias) ir pageidavo daugiau naujesnių knygų. Buvo perskaitytos 9 įvairių mokslo sričių paskaitos, surengtas vakarėlis.

Likus metams iki uždarymo Petrikų skyrius turėjo įsteigęs vaikų darželį. 1935-aisiais šiame skyriuje buvo paminėta draugijos globėjo šv. Kazimiero diena, Motinos diena, surengta Spaudos, Blaivybės savaitė, švaros šventė. Tais metais Petrikų skyrius pagaliau įsigijo bažnytinę šv. Kazimiero vėliavą (saugota Šv. Mikalojaus bažnyčioje), tautinių iškilnių metu jo nariai nešiojo tautinius papuošalus, buvo suorganizuota Sporto ir, matyt, atkurta Jaunųjų ūkininkų sekcija (joms vadovavo V. Korsakas ir V. Bučelis; turėjo atitinkamai 10 ir 8 narius), buvo rūpinamasi kiek galint susitvarkyti ir papuošti savo kiemą ir kaimą. Skyrius gavo paramos iš lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ skaityklos ir Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos. Nors 1935 m. Petrikų skyrius pasiekė geresnių rezultatų, bet nedėjo pastangų įgyti Lietuvių šv. Kazimiero draugijai nekilnojamojo turto, neturėjo namų vaistinėlės, sodelio, aptverto ir papuošto gėlių darželiais, nesutvarkė ir nepapuošė apylinkės piliakalnio, nesikooperavo su kitais skyriais, kad aptvertų ir papuoštų artimiausius senkapius⁷⁸.

Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybai gavus šį paskutinį Petrikų skyriaus pranešimą, jos pirmininkas kun. Vincentas Taškūnas ir sekretorius R. Bagdonas išsiuntė Vilniaus–Trakų apskrities seniūnui raštą Nr. 578, kuriuo informavo, kad „1936 m. kovo 1 d. buvo išrinkta nauja skyriaus valdyba. Pirmininku tapo Jonas Mažeika, pirmininko pavaduotoju Stasys Augulis, išdininku Edvardas Urbanavičius, sekretore Kazimiera Urbanavičienė“⁷⁹.

1936 m. balandžio 28 d. Vilniaus seniūno pavaduotojas Bohdanas Wendorffas informavo Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybą stabdantis Petrikų skyriaus veikimą:

„Vilniaus–Trakų apskrities seniūnas Vilnius, 1936 m. balandžio 28 d.
Nr. B.I.2^c/42

Įeinamasis, 1936 m. gegužės 9 d.
Nr. 915

Pagrindinis sprendimas dėl Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Petrikų skyriaus, esančio Vilniaus–Trakų apskrities Gervėčių valsčiuje, veiklos sustabdymo.

Remdamasis Lenkijos Respublikos prezidento 1932 m. spalio 27 d. Įsako dėl draugijų 16 straipsniu (*Dziennik Ustaw*, Nr. 94, 808 punktas), Vilniaus–Trakų apskrities seniūnas stabdo Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Petrikų skyriaus, esančio Gervėčių valsčiuje, Vilniaus–Trakų apskrityje, veiklą.

Motyvas. 1936 m. balandžio 25 d. patikrinus Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Petrikų skyrių, esantį Gervėčių valsčiuje, rasta periodinių leidinių ir knygų, išleistų Kaune ir nepatvirtintų Lenkijos pašto cenzūros, o tai Kriminalinis kodeksas įvardija kaip sunkų nusikaltimą. Periodinius leidinius ir knygas skyriaus valdyba išduodavo viešai naudotis. Skyriaus veikla neatitinka

jam nustatytos veikimo srities ir metodų, kelia pavojų saugumui ir viešajai tvarkai.

Remiantis Įsako dėl draugijų 16 straipsniu, šis sprendimas turi būti nedelsiant vykdomas. Sprendimas gali būti apskūstas Vilniaus vaivadijos įstaigai Vilniuje per 14 dienų nuo jo gavimo. Apeliacija teikiama tarpininkaujant Vilniaus–Trakų apskrities seniūnijai.

Už apskrities seniūną B. Wendorff,
seniūno pavaduotojas.⁸⁰

1936 m. gegužės 1 d. Vilniaus seniūnas W. Niedźwieckis informavo Lietuvių šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Centro valdybą, kad likviduoja draugijos Petrikų skyrių:

„Vilniaus–Trakų apskrities seniūnas Vilnius, 1936 m. gegužės 1 d.
Nr. B.I.2^c/42

Įeinamasis, 1936 m. gegužės 9 d.
Nr. 914

Pagrindinis sprendimas dėl Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Petrikų skyriaus, esančio Vilniaus–Trakų apskrities Gervėčių valsčiuje, veiklos sustabdymo.

Remdamasis Lenkijos Respublikos prezidento 1932 m. spalio 27 d. Įsako dėl draugijų 16 straipsniu (*Dziennik Ustaw*, Nr. 94, 808 punktas), Vilniaus–Trakų apskrities seniūnas stabdo Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Petrikų skyriaus, esančio Gervėčių valsčiuje, Vilniaus–Trakų apskrityje, veiklą.

Motyvas. 1936 m. balandžio 25 d. patikrinus Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos jaunimui auklėti ir globoti Petrikų skyrių, esantį Gervėčių valsčiuje, rasta periodinių leidinių ir knygų, išleistų Kaune ir nepatvirtintų Lenkijos pašto cenzūros, o tai Kriminalinis kodeksas įvardija kaip sunkų nusikaltimą. Periodinius leidinius ir knygas skyriaus valdyba išduodavo viešai naudotis. Skyriaus veikla neatitinka

jam nustatytos veikimo srities ir metodų, kelia pavojų saugumui ir viešajai tvarkai.

Remiantis Lenkijos Respublikos prezidento 1928 m. kovo 22 d. Administracinės teisės įsako 87 straipsnio 4 paragrafu (*Dziennik Ustaw*, Nr. 36, 341 punktas) šis sprendimas turi būti nedelsiant vykdomas. Šis sprendimas gali būti apskūstas Vilniaus vaivadijos įstaigai Vilniuje per 14 dienų nuo jo gavimo. Apeliacija teikiama tarpininkaujant Vilniaus–Trakų apskrities seniūnijai.

Apskrities seniūnas W. Niedźwiecki.⁶¹

Ironiška, kad abiejų Vilniaus–Trakų apskrities Vilniaus seniūnijos pareigūnų raštus Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdyba gavo tą pačią dieną – 1936 m. gegužės 9-ąją (registracijos Nr. 914 ir 915). Kaip matyti iš šių dokumentų, draugijos Centro valdyba per 14 dienų nuo gavimo galėjo sprendimą apskūsti Vilniaus vaivadijos valdybai. Ar Centro valdyba pasinaudojo šia teise, tiksliai nežinoma. Bet net jei skundas buvo pateiktas, Vilniaus vaivada Ludwikas Bociański galėjo į jį nekreipti dėmesio ir Lietuvių šv. Kazimiero draugijos Centro valdybai raštu neatsakyti, duodamas suprasti, kad palieka galioti Vilniaus–Trakų apskrities seniūno sprendimą.

Nuorodos

¹ Žr. G. Ereminas, „Lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ veikla Vilniaus krašte (1920–1939 m.)“, *Genocidas ir rezistencija*, 2013, Nr. 1 (33), p. 112–135, To paties, „Lenkijos valdžios polonizacijos politika prieš lietuvių tautinę mažumą (1935–1939 m.)“, *ibid.*, 2015, Nr. 1 (37), p. 109–126.

² **Ašmenos apskrities Dieveniškų valsčiuje** 1927 m. buvo įkurta Bilių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi LMA VB RS, f. 175, b. 102), Didžiulių (skyriaus 1927–1935 m. dokumen-

IŠVADOS

Lietuvių šv. Kazimiero draugija, įkurta 1925 m. spalio mėn., veiklą Vilniaus krašte pradėjo gerokai vėliau nei jai giminiška lietuvių švietimo draugija „Rytas“. Ši draugija, kitaip nei „Rytas“, neturėjo savo mokyklų tinklo, bet iki prievartinio uždarymo 1937 m. sugebėjo sustiprinti lietuvių tautinę savimonę veikdama per savo skyrius, kurių 1926–1936 m. turėjo 482. Siekdama veiksmingiau šviesti Vilniaus krašto lietuvius, Lietuvių šv. Kazimiero draugija bendradarbiavo su „Ryto“ draugija ir savo skyrius steigė tose vietovėse, kur tuo pačiu arba beveik tuo pačiu metu veikė „Ryto“ skyriai, mokyklos, mokyklos ir skaityklos, mokyklos ir skyriai, skaityklos, skaityklos ir skyriai, mokyklos, skaityklos ir skyriai.

Lenkijos administracinei valdžiai be perstojo kovojant su mokyklas, skyrius ir skaityklas steigiančia „Ryto“ draugija, Lietuvių šv. Kazimiero draugija galėjo palyginti ramiai dirbti. Jos Vilniuje veikianti Centro valdyba rengė kvalifikuotus auditorius ir paskaitininkus. Vilniaus krašte jie vykdė lietuvių šviečiamąjį darbą: kontroliuodavo draugijos skyrių darbą, skaitė paskaitas aktualiomis temomis, rodė kino filmus, mokė jaunimą naujų žaidimų. Patys Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyrių nariai rūpinosi savo ir skyriui nepriklausančių vietos žmonių savišvieta naudodami skyriaus turimas bibliotekas.

tai saugomi *ibid.*, b. 123), Maciučių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 444, d. 1–2), Valackiškių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 428), Žižmų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 39), 1929 m. – Grybiškių (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 143), Jurgelionių (skyriaus 1929–1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 295), Milkūnų (skyriaus 1929–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 84), Pupiškių (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 525), Puškonių

(skyriaus 1929–1930 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 524), Rimašių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 262), Stalgonių (skyriaus 1929–1930 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 403), Šiaudainių (skyriaus 1929–1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 154), 1932 m. – Miežionių (skyriaus 1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 76), 1933 m. – Kaziulių (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 462), 1934 m. – Dieveniškų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 122), Miežionių (skyriaus 1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 434), 1935 m. – Kovalių (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 330) skyriai.

³ **Breslaujos apskrities Apso valsčiuje** 1927 m. buvo įkurta Bielušiščio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 102), Kumpinių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 616), Petkūniškio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 179), Zabarninkų (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 31), 1929 m. – Damošių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 9), Kupčelių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 619), Naujasalio (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 502), Zaliesės (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 44), 1930 m. – Ignotiškės (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 162), Juodalėnų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 290, d. 1–2), Miliūnų (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 80, d. 1–2), 1931 m. – Ražavos (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 326), 1933 m. – Apso (skyriaus 1933–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 556), Paberžės (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 583), Vainiūnų (skyriaus 1933–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 309), 1934 m. – Abelykščių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 562), Bikauskų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 99), Jurėnų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 297), Miedžiukų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 214), Užugirio (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 60), 1935 m. – Jutiškių (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 299) skyriai.

Breslaujos apskrities Breslaujos valsčiuje 1929 m. buvo įkurta Usonių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 58), 1930 m. – Bužonių (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 113, d. 1–4), 1934 m. – Marijampolės

(skyriaus 1934–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 193) skyriai.

Breslaujos apskrities Drūkšių valsčiuje 1929 m. buvo įkurtas Varniščio (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 421, d. 1–2) skyrius.

Breslaujos apskrities Rimšės valsčiuje 1926 m. buvo įkurta Čižiūnų (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 119, d. 1–2), 1927 m. – Bieniūnų (skyriaus 1927–1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 204), Keičių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 477), Maciūnų (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 446, d. 1–2), Medeišių (skyriaus 1927–1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 455), Nagėnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 506), 1929 m. – Antalgės (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 553), Geistenių (skyriaus 1929–1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 128), Gervelių (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 509), Girdžiūnų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 133), Mažėnų (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 453), 1933 m. – Staionių (skyriaus 1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 401) skyriai.

Breslaujos apskrities Vidžių valsčiuje 1935 m. buvo įkurta Janavo (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 171), Vidžių (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 369) skyriai.

⁴ **Dysnos apskrities Mikolajavo valsčiuje** 1927 m. buvo įkurtas Fedosovo skyrius (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 522).

⁵ **Gardino apskrities Marcinkonių valsčiuje** 1927 m. buvo įkurta Bižų (skyriaus 1927–1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 104, d. 1–6), Marcinkonių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 191, d. 1–6), Margionių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 69, d. 1–7), Randamonių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 543, 460, d. 1–6), Šklėrių (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 156), 1928 m. – Grūto (skyriaus 1928–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 145), Kabelių (skyriaus 1928–1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 24), Kašėtų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 467), Mardasavo (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 68, d. 1–2, b. 70–73), Musteikų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 96), Neravų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 206), Puvočių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai

saugomi *ibid.*, b. 523, d. 1–6), Ratnyčios (skyriaus 1928–1939 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 325), Rudnios (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 255, 1929–1936 m. – *ibid.*, b. 265, 1931–1936 m. – *ibid.*, b. 256), Viečiūnų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 311), 1929 m. – Dubininkų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 379), 1930 m. – Darželių (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 12, d. 1–6), 1932 m. – Kupiniškių (skyriaus 1932–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 18) skyriai.

Gardino apskrities Pariečės valsčiuje 1928 m. buvo įkurti Ezerkų (skyriaus 1928–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 286), Latežerio (skyriaus 1928–1937 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 223), 1929 m. – Jaskonių (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 284) skyriai.

6 Lydos apskrities Benekainių valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Strielčių (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 396, d. 1–6), 1927 m. – Bajorų (skyriaus 1927–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 64), Benekainių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 304), Biliūnų (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 103), Butrimonių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 111, d. 1–5), Jundiliškio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 294), Kaniūkų (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 234), 1928 m. – Kužių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 622, d. 1–12), Stanišių (skyriaus 1928–1937 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 400), 1929 m. – Balčininkėlių (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 65), Čeglikų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 120, d. 1–5, b. 160), Jurgonių (skyriaus 1929–1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 296), 1934 m. – Lietuvos (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 349), Liubartų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 350, d. 1–2) skyriai.

Lydos apskrities Eišiškių valsčiuje 1927 m. buvo įkurti Naujadvario (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 504, d. 1–8), 1928 m. – Kalesnykų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 26), 1929 m. – Gilviniškių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 130, d. 1–5), Strėžūnų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 395), Vėžionių (skyriaus 1929–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 414), 1932 m. – Stavidonių (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 398) skyriai.

Lydos apskrities Rodūnios valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Pelesos (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 177), 1927 m. – Bieliūnų (skyriaus 1927–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 305), Druskininkų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 378), Dubinių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 381), Kargandų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 19), Paditvio (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 580), Pavalakės (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 174), Piliūnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 184), Skladonių (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 408), Vigonių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 312), 1928 m. – Piliakalnio (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 183), 1929 m. – Serbenišio (skyriaus 1929–1930 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 547), 1930 m. – Leliušių (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 218), Smilginių (skyriaus 1930–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 406), 1932 m. – Varlių (skyriaus 1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 422) skyriai.

Lydos apskrities Varanavo valsčiuje 1927 m. buvo įkurti Cesliukiškių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 121, d. 1–6), Tusamonių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 53, d. 1–2; b. 632, d. 1–6), 1928 m. – Ramaškoninių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 117, d. 1–4; b. 118, 544), Stilgūnų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 98, d. 1–7), 1929 m. – Lašėkų (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 219), Naujasėdžio (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 503), Nevošių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 207, 209, d. 1–7), Parabiškių (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 188), Žašinių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 34, d. 1–4), 1933 m. – Dainavos (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 2), Varanavo (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 307, d. 1–2) skyriai.

Lydos apskrities Žirmūnų valsčiuje 1927 m. buvo įkurti Magūnų (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 445), Padvarės (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 581, d. 1–2), Žilionių (skyriaus 1927–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 38), 1928 m. – Plikų (skyriaus 1928–1937 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 533, d. 1–2), 1929 m. – Petkaučiznos (skyriaus 1929–1930 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 181),

1930 m. – Žirmūnų (skyriaus 1930 m. dokumentai saugomi ibid., b. 42), 1932 m. – Lapočiškių (skyriaus 1932–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 226) skyriai.

⁷ **Suvalkų apskrities Andriejavo valsčiuje** 1927 m. buvo įkurti Vaičiuliškės (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 433), 1931 m. – Kreivėnų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 331), 1933 m. – Eglinės (skyriaus 1933 m. dokumentai saugomi ibid., b. 549), Ramonų (skyriaus 1933 m. dokumentai saugomi ibid., b. 321) skyriai.

Suvalkų apskrities Berznyko valsčiuje 1928 m. buvo įkurtas Žagarų (skyriaus 1928–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 33), 1930 m. – Agradnikų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 557) skyrius.

Suvalkų apskrities Krasnovo valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Bubelių (skyriaus 1926–1934 m. dokumentai saugomi ibid., b. 107), Burbiškių (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 586), Paliūnų (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 576, d. 1–3), Pristavonių (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 529, 540), 1927 m. – Dusnyčios (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 384), Vidugirių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 310), 1928 m. – Sankurų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 306, d. 1–3), Skarkiškių (skyriaus 1928–1931 m. dokumentai saugomi ibid., b. 409), 1929 m. – Rašaičių (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 323), 1930 m. – Didžiulių (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 459, d. 1–5), 1931 m. – Navinykų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 205, d. 1–5), Pelekų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 189, d. 1–5), 1932 m. – Juodeliškės (skyriaus 1932 m. dokumentai saugomi ibid., b. 291), 1933 m. – Būdos (skyriaus 1933–1934 m. dokumentai saugomi ibid., b. 110) skyriai. Radziūčių skyriaus (dokumentai saugomi ibid., b. 317) įkūrimo data kol kas nežinoma.

Suvalkų apskrities Krasnapolio valsčiuje 1926 m. buvo įkurtas Klevų (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 469, d. 1–5), 1930 m. – Lumbių (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 351) skyrius.

Suvalkų apskrities Seinų valsčiuje 1926 m. buvo įkurtas Seinų skyrius (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 541).

Suvalkų apskrities Seinų valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Punsko (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 527), Vaitakiemio (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 429), 1928 m. – Žvikelių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 41), 1929 m. – Vilkapėdžių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 313), 1930 m. – Kampuocių (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 23), Ožkinių (skyriaus 1930–1940 m. dokumentai saugomi ibid., b. 211), Šlynakiemio (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 155), Valinčių (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 426), 1931 m. – Raistinių (skyriaus 1931–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 319), 1934 m. – Trakiškių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 50), 1936 m. – Burokų (skyriaus dokumentai saugomi ibid., b. 116) skyriai.

⁸ **Švenčionių apskrities Adutiškio valsčiuje** 1926 m. buvo įkurti Jakelių (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 166), Svilionių (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 392), Vasiūnų (skyriaus 1926–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 419, 420), 1927 m. – Antanų (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 555), Davaisių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 126, d. 1–2), Gudelių (skyriaus 1927 m. dokumentai saugomi ibid., b. 146), 1928 m. – Lazdinių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 222), 1929 m. – Linkonių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 348, d. 1–2), Medinių (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi ibid., b. 216), Paciškio (skyriaus dokumentai saugomi ibid., b. 526), Pociškės (skyrius žinomas iš abėcėlinio Lietuvių šv. Kazimiero draugijos skyrių ir vaikų darželių sąrašo, ibid., b. 594, d. 2, l. 15; skyriaus 1929–1935 m. kasos knyga saugoma ibid., b. 539), 1930 m. – Adutiškio (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 561), Kackonių (skyriaus 1930–1931 m. dokumentai saugomi ibid., b. 328, o 1930–1935 m. – ibid., b. 25), Mockiškių (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 90), 1932 m. – Kavaltiškės (skyriaus 1932 m. dokumentai saugomi ibid., b. 461), Lašiškės (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 225), Vileitų (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 315, 734), 1933 m. – Piršteliškių (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 536), 1934 m. – Gailių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 521), Lasių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi ibid., b. 227),

Romaniūnų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 320), Starčiūnų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 397, d. 1–7), 1935 m. – Naujasalio (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 501), Stajatiškių (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 402), Svirku (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 391), 1936 m. – Saulėniškių (skyriaus 1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 570) skyriai.

Švenčionių apskrities Daugėlišio valsčiuje 1927 m. buvo įkurti Bėčiūnų (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 303), Senojo Daugėlišio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 442, d. 1–8), Dūdų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 383), Ivanėnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 164), Ožonių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 210), Paringio (skyriaus 1927–1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 187), Ryzganų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 253), Taujūnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 47), 1928 m. – Andriejavo (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 550), Gedžiūnėlių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 513), Girminių (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 137), Juodalaukio (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 289), Maksimonių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 448), Mikalavėlio II (skyriaus 1928 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 88), Navikų I (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 500), Pašiškių (skyriaus 1928–1930 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 172), Rimšėnų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 260), Seniškio I (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 545), Vėlionių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 316), Zabarčių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 32), Zuikių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 36), 1929 m. – Antakmenės (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 554), Balaveckų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 67, d. 1–3), Daubariškės (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 1, d. 1–3; b. 4), Gaveikėnų (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 514, d. 1–3), Kalviasalio (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 30), Kaneišių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 12), Mažulėnų (skyriaus 1929 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 454), Meironių (sky-

riaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 81), Triburčių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 241), Užušilės (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 45), 1930 m. – Antagavės (skyriaus 1930–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 551), Šulėnų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 157), 1931 m. – Grigiškių (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 139), Mikalavo (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 82, 91), Upio (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 56), Vastakiškės (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 418, d. 1–3), 1932 m. – Janionių (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 287), Maliakalnio (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 449), 1933 m. – Pajurgiškės (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 579), 1934 m. – Makniulaukės (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 447), Navikų II (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 449), Vidiškių (skyriaus 1934–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 368), 1935 m. – Daniūnų (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 7), Naujojo Daugėlišio (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 566), Pimpiškės (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 185), Urvelių (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 57), Vencloviškės (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 373), Vingirių (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 372), 1936 m. – Bėčionių (skyriaus 1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 413) skyriai.

Švenčionių apskrities Dūkšto valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Dūkšto (skyriaus 1926–1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 385), 1927 m. – Bikėnų (skyriaus 1927–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 101), Kalviškių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 21), Kaniūkų (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 15, d. 1–5), Vardžiukiemio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 424), 1928 m. – Grybėnų (skyriaus 1928–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 142), Laukštėnų (skyriaus 1928 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 221), Ligūnų (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 344), 1929 m. – Driškūnų (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 376), Egliniškio (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 508), Kazitiškio (skyriaus 1929–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 464), Pažemiškio (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 530), Ratkūniškių (skyriaus

1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 324), Rupinių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 258), 1930 m. – Dvarkščių (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 388), 1931 m. – Beržininkų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 301), 1933 m. – Pažemiškio (skyriaus 1933–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 175) skyriai.

Švenčionių apskrities Kaltanėnų valsčiuje 1925 m. buvo įkurta Šakališkių (skyriaus 1925–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 161), 1927 m. – Kretuonų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 333), Linkmenų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 347), Reškutėnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 263), Vaičiukiškės (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 432), 1929 m. – Adomiškio (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 560), Didžiosios Salos (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 124), Kūrinių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 620), Rėkučių (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 264), Sabališkės (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 565), 1930 m. – Bajorų (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 63, o 1934–1936 m. – *ibid.*, b. 105), Pipiriškės (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 186), Veikūnų (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 416), 1933 m. – Bieniūnų (skyriaus 1933–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 202), 1934 m. – Gaurėlių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 515), Kuklių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 342), Murmų (skyriaus 1934–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 95), 1935 m. – Antaliedės (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 552), Garbūnų (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 517), Ožkinių (skyriaus 1935–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 212), Rukšiškių (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 257) skyriai.

Švenčionių apskrities Lentupio valsčiuje 1935 m. buvo įkurtas Čičelių skyrius (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 199).

Švenčionių apskrities Linkmenų valsčiuje 1927 m. buvo įkurta Kaltanėnų (skyriaus 1927–1928 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 28), Motiejūnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 93), Palūšės (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 575), 1928 m. – Kiškių (skyriaus 1928–1935 m. doku-

mentai saugomi *ibid.*, b. 473), 1929 m. – Vaišniūnų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 430) skyriai.

Švenčionių apskrities Mielagėnų valsčiuje 1926 m. buvo įkurta Ceikinių (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 200), 1927 m. – Bernotų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 203), Juodagalvių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 288), Krikonių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 334), Salamiankos (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 563), Salų (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 410), 1928 m. – Palesių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 577), 1929 m. – Buckūnų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 108), Dainių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 10, d. 1–2), Kalninės (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 27), Kieriškio (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 474), Kirkučių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 471), Lepšių (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 220), Miečionių (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 213, o 1929–1936 m. – *ibid.*, b. 215), Staniūnų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 399, d. 1–11), 1931 m. – Tumelėnų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 52), 1933 m. – Dubiškės (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 382), 1934 m. – Dvarkčių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 386), Kunciaginos (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 617), 1935 m. – Garnių (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 516), Juodiškio (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 293), Kančiogino (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 20), Rūbelininkų (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 254), Sriubų (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 404) skyriai. Gilūtų skyriaus (dokumentai saugomi *ibid.*, b. 129) įkūrimo data nežinoma.

Švenčionių apskrities Mikalavo valsčiuje 1928 m. buvo įkurtas Karklynės skyrius (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 466).

Švenčionių apskrities Pabradės valsčiuje 1936 m. buvo įkurtas Šutų skyrius (skyriaus 1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 153).

Švenčionių apskrities Švenčionių valsčiuje 1927 m. buvo įkurta Daukšių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 127, d. 1–10;

b. 443), Jaciūnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 165, d. 1–2), Ragaučinos (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 318), Švenčionėlių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 61, 1927–1940 m. – *ibid.*, b. 625, 1927–1929 m. – *ibid.*, b. 498, 1933–1934 m. – *ibid.*, b. 592, 1927–1931 m. – *ibid.*, b. 279, 1927–1936 m. – *ibid.*, b. 280, d. 1–2, 1927–1936 m. – *ibid.*, b. 281, d. 1–2, 1927–1936 m. – *ibid.*, b. 282, d. 1–2), 1928 m. – Datinėnų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 458, d. 1–7), Mielagėnų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 412, d. 1–7), Miežionėlių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 78, d. 1–2), 1929 m. – Činčikų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 196), Jankaučiznos (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 167, d. 1–2, o 1929–1936 m. – *ibid.*, b. 217, d. 1–4), Kulniškių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 615), Miežionių (skyriaus 1929–1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 77), Strūnaičių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 394), 1930 m. – Kosčiukų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 329), Misiūnų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 86), Modžiūnų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 92, d. 1–2), Rinkonių (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 259), Trabučių (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 49), Vaiškūnų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 431, d. 1–6), Varakalių (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 425), 1931 m. – Aučynų (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 559), Beržuvio (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 302), Kukiškių (skyriaus 1931–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 343), Matukų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 452), Pliauškių (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 534), Senadvario (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 542), 1932 m. – Aidukų (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 548), Gražulių (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 138), Kirdeikių (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 472, d. 1–2), Kučių (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 339, d. 1–3), 1934 m. – Grybų (skyriaus 1934–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 144), Grigaliūnų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 140), Jančiūnų (skyriaus 1934–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*,

b. 169), Juodiškės (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 292), Pirktinių I (skyriaus 1934–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 538, d. 1–2), 1935 m. – Kunigiškės (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 618), Stūglių (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 393), Vaikūčių (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 415), Želabų (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 37) skyriai.

Švenčionių apskrities Tverėčiaus valsčiuje

1927 m. buvo įkurti Astraviškio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 558, d. 1–2), Erzvėto (skyriaus 1927–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 507), Katinautiškės (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 465), Kukutėlių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 614, d. 1–2), Latakiškės (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 224), Tverėčiaus (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 54), Vilėkų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 314), 1928 m. – Guntaininkų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 148), Pivorų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 535), 1929 m. – Bobėnų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 106), Galalaukių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 519), Lazinkų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 267), Vytėnų (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 371), 1930 m. – Didžiasalio (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 125, d. 1–2, o 1933 m. – *ibid.*, b. 568), Petrošiūnų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 182), Rasčiūnų (skyriaus 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 322), 1931 m. – Bukliškės (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 112), Dietkauščiznos (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 390, d. 1–2), Kukučių (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 341), 1933 m. – Kelpučių (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 476), Kiniūnų (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 475), 1934 m. – Čepeliškių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 197), Kudabiškių (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 340), Smilginiškės (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 405), 1935 m. – Kriaučiškių (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 332), Padysnio (skyriaus 1935–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 582), Pošiūnų (skyriaus 1935–1937 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 531)

skyriai. Ignalinos skyrius (1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 163) priklausė Švenčionių apskrčiai; valsčius nežinomas.

Švenčionių apskrities Valkininkų valsčiuje 1929 m. buvo įkurtas Voriškių skyrius (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 370).

Švenčionių apskrities nenustatytame valsčiuje buvo įkurtas Ziboliškės skyrius (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 43). Jo įkūrimo data nežinoma.

⁹ **Valažino apskrities Bokštų valsčiuje** buvo įkurtas Daunorų (įkūrimo data nežinoma, dokumentai saugomi *ibid.*, b. 125), 1929 m. – Paselių (skyriaus 1929–1930 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 173) skyrius.

Valažino apskrities Lugamėnų valsčiuje 1929 m. buvo įkurti Bebrėnų (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 62), Jaskūnų (skyriaus 1929–1938 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 285), Lazdūnų (skyriaus 1929–1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 266) skyriai.

¹⁰ **Vilniaus apskrities Gervėčių valsčiuje** 1926 m. buvo įkurti Gėliūnų (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 512), Petrikų (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 180), 1927 m. – Galčiūnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 518), Knystuškių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 327), Milcėjos (skyriaus 1927–1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 74), 1928 m. – Gervėčių (skyriaus 1928–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 510), Gudininų (skyriaus 1928–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 147), Miciūnų (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 457), Mockų (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 89), 1929 m. – Gaigalių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 521) skyriai.

Vilniaus apskrities Kaniavos valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Paažuolės (skyriaus 1926–1930 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 585), 1928 m. – Dainavos (skyriaus 1928–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 8), Krokšlio (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 336), Slučajaus (skyriaus 1928–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 407), Vydenių (skyriaus 1928–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 308), 1929 m. – Dalinos (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 3), Šilinės (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 158) skyriai. Vilniaus apskrities Kaniavos valsčiui dar priklausė Mikalčiūnų skyrius (dokumentai saugomi *ibid.*, b. 85), kurio įkūrimo metai nežinomi.

Vilniaus apskrities Maišiagalos valsčiuje 1930 m. buvo įkurtas Jauniūnų skyrius (skyriaus 1930–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 283).

Vilniaus apskrities Rudaminos valsčiuje 1927 m. buvo įkurtas Marijampolės skyrius (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 192, d. 1–7).

Vilniaus apskrities Rudiškio valsčiuje 1930 m. buvo įkurtas Klepočių skyrius (skyriaus 1930–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 470).

Vilniaus apskrities Valkininkų valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Čižiūnų (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 194), 1927 m. – Biekšių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 100), Dargužų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 5), Giraitės (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 134), Jurkonių (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 298), Krūminių (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 338, d. 1–2), Kuršių (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 621, d. 1–2), Lieponių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 228, d. 1–6), Pamerkio (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 574), Pašalčių (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 532), Šarkiškio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 159), Tiltų (skyriaus 1927 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 48), 1928 m. – Bartelių (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 300), Mištūnų (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 87), Pirčiupių (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 537), 1929 m. – Kalvių (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 29), Naniškių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 505, d. 1–2), Papiškio (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 571), Pūčkornių (skyriaus 1929–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 528), 1930 m. – Giniūnų (skyriaus 1930–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 131, d. 1–8), 1931 m. – Butvydonių (skyriaus 1931–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 109), Valkininkų (skyriaus 1931–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 427) skyriai.

Vilniaus apskrities Varėnos valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Drucminų (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 377), 1927 m. – Barčių (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 66), Kašėtų (skyriaus dokumentai saugomi *ibid.*, b. 468, d. 1–8), Lynežerio (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 346), Panočės (sky-

riaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 573), 1928 m. – Krivilių (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 336), Matuizų (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 451), Mergežerio (skyriaus 1928–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 456), Pabaronės (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 384), 1929 m. – Girežerio (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 132), Kaziukonių (skyriaus 1929–1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 463), Mančiagirio (skyriaus 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 450), Naškūnų (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 208), Perlojos (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 178), Senkonių (skyriaus 1929–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 546), 1932 m. – Žiūrų (skyriaus 1932–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 40), 1934 m. – Palkabalio (skyriaus 1934–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 572, 578) skyriai.

Vilniaus apskrities Vyšniavo valsčiuje 1927 m. buvo įkurtas Vyšniavo skyrius (skyriaus 1927 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 367).

¹¹ **Vilniaus–Trakų apskrities Gervėčių valsčiuje** 1927 m. buvo įkurti Girių (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 135, d. 1–2) ir Rimdžiūnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 261), 1928 m. – Peliagrindos (skyriaus 1928–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 176) skyriai.

Vilniaus–Trakų apskrities Kaniavos valsčiuje 1927 m. buvo įkurtas Dubičių skyrius (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 380).

Vilniaus–Trakų apskrities Paberžės valsčiuje 1933 m. buvo įkurtas Momakalnio skyrius (skyriaus 1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 94).

Vilniaus–Trakų apskrities Rūdiškių valsčiuje 1930 m. buvo įkurtas Veikštenių (skyriaus 1930–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 417), 1931 m. – Lygainių (skyriaus 1931 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 345) skyrius.

Vilniaus–Trakų apskrities Šalčininkų valsčiuje 1932 m. buvo įkurtas Didžiųjų Sėlų (skyriaus 1932–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 411), 1935 m. – Čiužakampio (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 195) skyrius.

Vilniaus–Trakų apskrities Valkininkų valsčiuje 1927 m. buvo įkurti Čebatorių (skyriaus 1927–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 198), 1928 m. – Butvydonių (skyriaus 1928–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 114), 1929 m. – Dziegciurų (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*,

b. 389), 1931 m. – Daržininkų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 11), Giniūnų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 511), Gėlūnų (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 136), 1934 m. – Jakėnų (skyriaus 1934–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 170), Pašalčių (skyriaus 1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 190) skyriai.

Vilniaus–Trakų apskrities Varėnos valsčiuje 1926 m. buvo įkurti Kaniavos (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 16), Kaniaukos (skyriaus 1926–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 17), 1927 m. – Jankaučiznos (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 168), Kamarūnų (skyriaus 1927–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 22), 1929 m. – Kruklių (skyriaus 1929–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 337), 1930 m. – Grybašių (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 141, 566), Ulbinų (skyriaus 1930–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 55), 1931 m. – Varėnos (skyriaus 1931–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 423), 1933 m. – Ūtos (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 59), Zervynų (skyriaus 1933–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 35), 1934 m. – Mikalčiūnų (skyriaus 1934–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 83), Miloniškės (skyriaus 1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 79) skyriai.

¹² **Nenustatytoje apskrityje ir valsčiuje** buvo įkurtas Antalksnės skyrius (dokumentai saugomi *ibid.*, b. 567), kurio įkūrimo data nežinoma.

Nenustatytos apskrities Ignalinos valsčiuje 1933 m. buvo įkurtas Bokiškės skyrius (skyriaus 1933 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 115).

Nenustatytoje apskrityje ir valsčiuje 1932 m. buvo įkurtas Dauciūnų skyrius (skyriaus 1932–1939 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 127).

Nenustatytos apskrities Švenčionių valsčiuje 1935 m. buvo įkurtas Samaduriškės skyrius (skyriaus 1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 564).

Nenustatytoje apskrityje ir valsčiuje 1928 m. buvo įkurti Vilniaus, Aušros Vartų g. 12 (skyriaus 1928–1937 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 375), ir Vilniaus, Subačiaus g. 19 (skyriaus 1931–1936 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 374), skyriai.

¹³ **Švenčionių apskrities Pabradės valsčiuje** 1940 m. buvo įkurtas Dvarčiškių skyrius (skyriaus 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 387).

Švenčionių apskrities Švenčionių valsčiuje 1940 m. buvo įkurtas Švenčionėlių skyrius (skyriaus 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 46).

¹⁴ **Vilniaus apskrities Valkininkų valsčiuje** 1940 m. buvo įkurtas Mielupio skyrius (skyriaus 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 75).

¹⁵ **Zarasų apskrities Dūkšto valsčiuje** 1940 m. buvo įkurtas Sokiškių skyrius (skyriaus 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 435).

¹⁶ **Nenustatytos apskrities Rudaminos valsčiuje** 1940 m. buvo įkurtas Černicų skyrius (skyriaus 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 569).

¹⁷ **Breslaujos apskrities Apso valsčiuje** 1925 m. buvo įkurtas Vainiūnų (vaikų darželio 1925–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 248), 1932 m. – Belūsiškės (vaikų darželio 1932–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 244, 492) vaikų darželis.

¹⁸ **Lydos apskrities Eišiškių valsčiuje** 1932 m. buvo įkurtas Gilviniškių (vaikų darželio 1932 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 245) vaikų darželis.

Lydos apskrities Varanavo valsčiuje 1933 m. buvo įkurtas Nevaišių (vaikų darželio 1933–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 489) vaikų darželis.

Lydos apskrities Žirmūnų valsčiuje 1930 m. buvo įkurtas Padvarės (vaikų darželio 1930–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 232, 491) vaikų darželis.

¹⁹ **Vilniaus apskrities Rudaminos valsčiuje** 1933 m. buvo įkurtas Marijampolės (vaikų darželio 1933–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 493) vaikų darželis.

²⁰ **Nenustatytoje apskrityje ir valsčiuje** 1929 m. buvo įkurtas Žagarės (vaikų darželio 1929–1935 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 235), 1933 m. – Danciūnų (vaikų darželio 1933–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 494) vaikų darželis.

²¹ **Nenustatytos apskrities Rudaminos valsčiuje** 1933 m. buvo įkurtas Žagarės (vaikų darželio 1933–1934 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 490) vaikų darželis.

²² **Švenčionių apskrities Dūkšto valsčiuje** 1939 m. buvo įkurtas Dūkšto (vaikų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 250) vaikų darželis.

Švenčionių apskrities Švenčionių valsčiuje 1939 m. buvo įkurtas Švenčionėlių (vaikų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 243) vaikų darželis.

²³ **Nenustatytoje apskrityje** 1939 m. buvo įkurti Eišiškių (vaikų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 237), Mickūnų (vaikų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 238), Nemenčinės (vaikų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 229), Pabradės (vai-

kų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 236), Turgelių (vaikų darželio 1939 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 239), Vilniaus (vaikų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 495), Vilniaus, Giedraičių g. 31A (vaikų darželio 1939–1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 247), vaikų darželiai.

²⁴ **Valkininkų apskrities Eišiškių valsčiuje** 1940 m. buvo įkurtas Butrimonių (vaikų darželio 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 233) vaikų darželis.

²⁵ **Nenustatytoje apskrityje** 1940 m. buvo įkurti Lentvario (vaikų darželio 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 240), Naujosios Vilnios (vaikų darželio 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 242), Trakų (vaikų darželio 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 241), Valkininkų (vaikų darželio 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 249), Vilniaus, Aušros Vartų g. 5 (vaikų darželio 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 231), Vilniaus, Polocko g. 20 (vaikų darželio 1940 m. dokumentai saugomi *ibid.*, b. 230), vaikų darželiai.

²⁶ **Nenustatytoje apskrityje** buvo įkurtas Vilniaus, Legionų g. 15, vaikų darželis (vaikų darželio dokumentai saugomi *ibid.*, b. 246). Jo įkūrimo metai nežinomi.

²⁷ LMA VB RS, f. 175, b. 553, Antalgės skyriaus (1929–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 7, Antalgės skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 108, Buckūnų skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 102, Buckūnų skyriaus (1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 443, Daukšių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 37, Daukšių skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 385, Dūkšto skyriaus (1926–1931 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 318, Dūkšto skyriaus (1913 m., 1922–1926 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 515, Gaurelių skyriaus (1934–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 302, Gaurelių skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 144, Grybų skyriaus (1934–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 181, Grybų skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 148, Guntauninkų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 182, Guntauninkų skyriaus (1913–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 292, Juodiškių skyriaus (1934–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 177, Juodiškių skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 26, Kalesnykų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 206, d. 1–3, Kalesnykų skyriaus (1920–1936 m.)

dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 21, Kalviškių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 79, d. 1–2, Kalviškių skyriaus (1926–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 23, Kampuočių skyriaus (1930–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 77, Kampuočių skyriaus (1931–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 469, d. 1–5, Klevų skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 268, Klevų skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 331, Kreivėnų skyriaus (1931–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 271, Kreivėnų skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 618, Kunigiškės skyriaus (1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 66, Kunigiškės skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 621, d. 1–2, Kuršių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 67, Kuršių skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 351, Lumbių skyriaus (1930–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 326, Lumbių skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 87, Mištūnų skyriaus (1928–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 288, Mištūnų skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 92, d. 1–2, Modžiūnų skyriaus (1930–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 241, Modžiūnų skyriaus (1929–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 504, d. 1–8, Naujadvario skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 258, d. 1–4, Naujadvario skyriaus (1925–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 205, d. 1–5, Navinykų skyriaus (1931–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 225, Navinykų skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 211, Ožkinių skyriaus (1930–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 339, Ožkinių skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 177, Peleos skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 184, d. 1–2, Peleos skyriaus (1922–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 180, Petrikų skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 353, d. 1–2, Petrikų skyriaus (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 527, Punsko skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 343, Punsko skyriaus (1933–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 317, Radziūšių skyriaus (be chronologinių datų) ir LMA VB RS, f. 67, b. 340, Radziūšių skyriaus (1933–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 323, Rašaičių skyriaus (1929–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 231, Rašaičių skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 264, Rėkučių skyriaus (1929–1940) ir LMA VB RS, f. 67, b. 230, Rėkučių skyriaus (1934–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 262,

Rimašių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 228, Rimašių skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 401, Stašionių skyriaus (1933 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 145, Stašionių skyriaus (1935–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 395, Strėžiūnų skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 144, d. 1–2, Strėžiūnų skyriaus (1933–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 392, Svilionių skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, Svilionių skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 54, Tverėčiaus skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 48, Tverėčiaus skyriaus (1933–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 429, Vaitakiemio skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 54, Vaitakiemio skyriaus (1925–1929 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 310, Vidugirių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 44, Vidugirių skyriaus (1931–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 35, Zervynų skyriaus (1933–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 112, Zervynų skyriaus (1935–1939 m.) dokumentai.

²⁸ LMA VB RS, f. 175, b. 66, Barčių skyriaus (1927–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 3, d. 1–2, Barčių mokyklos (1931–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 301, Beržininkų skyriaus (1931–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 6, Beržininkų mokyklos (1924–1925 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 100, Biekšių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 5, Biekšių mokyklos (1930–1932 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 305, Bieliūnų skyriaus (1927–1932 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 1, d. 1–4, Bieliūnų mokyklos (1924–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 101, Bikėnų skyriaus (1927–1934 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 20, Bikėnų mokyklos (1924–1929 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 204, Bieniūnų skyriaus (1927–1933 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 23, d. 1–5, Bieniūnų mokyklos dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 104, d. 1–6, Bižų skyriaus (1927–1931 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 123, d. 1–13, Bižų mokyklos (1926–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 119, d. 1–2, Čižiūnų skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 40a, Čižiūnų mokyklos (1923–1926 m., 1933–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 2, Dainavos skyriaus (1933–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 33, d. 1–3, Dainavos mokyklos (1925–1938 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 5, Dargužių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 31, d. 1–2, Dargužių mokyklos (1925–1936 m.) dokumentai; LMA

VB RS, f. 175 b. 12, d. 1–6, Darželių skyriaus (1930–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 35, d. 1–3, Darželių mokyklos (1924–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 442, d. 1–8, Daugėliškių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 99, Daugėliškių mokyklos (1935–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 126, d. 1–2, Davaisių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 98, Davaisių mokyklos (1922 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 512, Gėlių skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 300, Gėlių mokyklos (1925–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 130, d. 1–5, Gilviniškių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 298, Gilviniškių mokyklos (1927–1929 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 132, Girežerio skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 293, Girežerio mokyklos (1930–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 141, Grybašių skyriaus (1930–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 180, Grybašių mokyklos (1928–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175 b. 145, Grūto skyriaus (1928–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 183, d. 1–11, Grūto mokyklos (1927–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 287, Janionių skyriaus (1932–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 368, Janionių mokyklos (1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 284, Jaskonių skyriaus (be chronologinių datų) ir LMA VB RS, f. 67, b. 366, Jaskonių mokyklos (1929 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 294, Jundziliškių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 175, d. 1–2, Jundziliškių mokyklos (1926–1929 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 288, Juodagalvių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 369, Juodagalvių mokyklos (1923 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 13, Kaneišių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 106, Kaneišių mokyklos (1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 16, Kaniavos skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 71, d. 1–10, Kaniavos mokyklos (1928–1935 m.), b. 211, d. 1–10, Kaniavos mokyklos (1925–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 234, Kaniūkų skyriaus (be chronologinių datų) ir LMA VB RS, f. 67, b. 75, d. 1–2, Kaniūkų mokyklos (1926–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 477, Keižų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 64, d. 1–8, Keižų mokyklos (1926–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 470, Klepočių skyriaus (1930–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 265, Klepočių mokyklos (1924–1931 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 622, d. 1–12, Kužių skyriaus (1928–

1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 109, Kužių mokyklos (1924 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 223, Latežerio skyriaus (1928–1937 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 335, d. 1–7, Latežerio mokyklos (1926–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 344, Ligūnų skyriaus (1928–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 325, Ligūnų mokyklos (1922–1931 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 450, Mančiagiurio skyriaus (1929–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 160, Mančiagiurio mokyklos (1926–1932 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 68, d. 1–2, Mardasavo skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 162, Mardasavo mokyklos (1923–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 451, Matuizų skyriaus (1928–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 242, Matuizų mokyklos (1928–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 455, Medeišių skyriaus (1927–1931 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 240, Medeišių mokyklos (1928–1931 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 456, Mergežerio skyriaus (1928–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 237, d. 1–3, Mergežerio mokyklos (1923–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 499, Navikų skyriaus (1934–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 254, Navikų mokyklos (1931–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 384, Pabaronės skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 169, Pabaronės mokyklos (1921–1931 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 187, Paringio skyriaus (1927–1931 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 370, Paringio mokyklos (1923–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 176, Peliagrindos skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 185, d. 1–8, Peliagrindos mokyklos (1926–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 184, Piliūnų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 350, Piliūnų mokyklos (1926–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 186, Pipiriškių skyriaus (1930–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 346, Pipiriškių mokyklos (1934–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 533, d. 1–2, Plikių skyriaus (1928–1937 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 344, Plikių mokyklos (1925–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 526, Pūčkornių skyriaus (1929–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 341, Pūčkornių mokyklos (1923–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 523, d. 1–6, Puvočių skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 342, Puvočių mokyklos (1925–1929 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 98, d. 1–7, Stilgūnų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 152, Stilgūnų mokyklos (1925–1932 m.) dokumentai; LMA

VB RS, f. 175, b. 398, Stavidonių skyriaus (1932–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 146, Stavidonių mokyklos (be chronologinių datų) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 394, Strūnaičių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 142, Strūnaičių mokyklos (1914–1923 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 159, Šarkiškų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 155, Šarkiškų mokyklos (1926–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 156, Šklėrių skyriaus (1927–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 138, d. 1–10, Šklėrių mokyklos (1923–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 48, Tiltų skyriaus (be chronologinių datų) ir LMA VB RS, f. 67, b. 51, Tiltų mokyklos (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 53, d. 1–2, Tusamonių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 49, Tusamonių mokyklos (1926–1929 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 55, Ulbinų skyriaus (1930–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 105, Ulbinų mokyklos (1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 58, Ūsionių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 53, Ūsionių mokyklos (1928–1932 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 433, Vaičiuliškės skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 45, Vaičiuliškės mokyklos (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 427, Valkininkų skyriaus (1931–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 55, Valkininkų mokyklos (1913–1925 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 417, Vaikštenių skyriaus (1930–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 57, d. 1–2, Vaikštenių mokyklos (1924–1927 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 369, Vidžių skyriaus (1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 94, Vidžių mokyklos (1930–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 40, Žiūrų skyriaus (1932–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 115, Žiūrų mokyklos (1926–1933 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 39, Žižmų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 116, d. 1–2, Žižmų mokyklos (1924–1936 m.) dokumentai.

²⁹ LMA VB RS, f. 175, b. 102, Bilių skyriaus (1927–1936 m.), LMA VB RS, f. 67, b. 22, d. 1–4, Bilių mokyklos (1925–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 21, d. 1–2, Bilių skaityklos (1934–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 200, Ceikinių skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 95, Ceikinių mokyklos ir skaityklos (1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 9, Damošių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 34, Damošių mokyklos ir skaityklos (1926–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 11, Daržininkų skyriaus

(1931–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 36, d. 1–2, Daržininkų mokyklos ir skaityklos (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 123, Didžiulių skyriaus (1927–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 235, d. 1–12, Didžiulių mokyklos ir skaityklos (1925–1938 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 376, Driškūnų skyriaus (1929–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 279, Driškūnų mokyklos ir skaityklos (1927–1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 509, Gervelių skyriaus (1929–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 295, d. 1–2, Gervelių mokyklos ir skaityklos (1931–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 24, Kabelių skyriaus (1928–1933 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 281, d. 1–13, Kabelių mokyklos ir skaityklos (1922–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 337, Kruklių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 68, Kruklių mokyklos ir skaityklos (1925–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 266, Lazdūnų skyriaus (1929–1931 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 332, Lazdūnų mokyklos ir skaityklos (1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 347, Linkmenų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 329, Linkmenų mokyklos ir skaityklos (1913–1937 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 96, Musteikų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 291, d. 1–16, Musteikų mokyklos ir skaityklos (1913–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 503, Naujasėdžio skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 232, d. 1–2, Naujasėdžio mokyklos ir skaityklos (1933–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 175, Pažemiškio skyriaus (1933–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 218, d. 1–12, d. 1–17, Pažemiškio mokyklos ir skaityklos (1924–1935, 1927–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 183, Piliakalnio skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 252, d. 1–2, Piliakalnio mokyklos ir skaityklos (1927–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 541, Seinų skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 151, Seinų mokyklos ir skaityklos (1924–1925 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 312, Vigonių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 43, d. 1–5, Vigonių mokyklos ir skaityklos (1925–1936 m.) dokumentai.

³⁰ LMA VB RS, f. 175, b. 121, d. 1–6, Cesliukiškių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 39, d. 1–3, Cesliukiškių mokyklos ir skyriaus (1928–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 198, Čebatorių skyriaus (1927–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 38, d. 1–2, Čebatorių mokyklos ir skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175,

b. 458, d. 1–7, Dotinėnų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 277, Dotinėnų mokyklos ir skyriaus (1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 380, Dubičių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 234, Dubičių mokyklos ir skyriaus (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 389, Dziegciorių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 304, Dziegciorių mokyklos ir skyriaus (1928–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 521, Gaigalių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 306, d. 1–2, Gaigalių mokyklos ir skyriaus (1922–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 510, Gervėčių skyriaus (1928–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 296, Gervėčių mokyklos ir skyriaus (1921–1942 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 511, Giniūnų skyriaus (1931–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 299, d. 1–2, Giniūnų mokyklos ir skyriaus (1926–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 135, d. 1–2, Girių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 292, d. 1–2, Girių mokyklos ir skyriaus (1922–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 28, Kaltanėnų skyriaus (1927–1928 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 204, d. 1–2, Kaltanėnų mokyklos ir skyriaus (1915–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 22, Kamarūnų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 78, d. 1–3, Kamarūnų mokyklos ir skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 462, Kaziulių skyriaus (1933–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 276, d. 1–7, Kaziulių mokyklos ir skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 327, Knistuškių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 270, Knistuškių mokyklos ir skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 338, d. 1–2, Krūminių skyriaus (1927–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 59, d. 1–2, Krūminių mokyklos ir skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 346, Lynežerio skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 324, d. 1–2, Lynežerio mokyklos ir skyriaus (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 69, d. 1–7, Margionių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 159, d. 1–6, Margionių mokyklos ir skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 89, Mockų skyriaus (1928–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 246, d. 1–2, Mockų mokyklos ir skyriaus dokumentai (1921–1939 m.), LMA VB RS, f. 175, b. 206, Neravų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 253, d. 1–6, Neravų mokyklos ir skyriaus (1925–1935 m.) dokumentai, LMA VB RS, f. 175, b. 580, Paditvio skyriaus (1927–1935 m.) ir

LMA VB RS, f. 67, b. 171, d. 1–2, Paditvio mokyklos ir skyriaus (1926–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 575, d. 1–3, Paliūnų skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 174, d. 1–9, Paliūnų mokyklos ir skyriaus (1926–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 574, Pamerkio skyriaus (1927–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 196, d. 1–5, Pamerkio mokyklos ir skyriaus (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 571, Papiškių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 194, Papiškių mokyklos ir skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 190, 532, Pašalčių skyriaus (1927–1940, 1934 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 191, d. 1–2, Pašalčių mokyklos ir skyriaus (1927–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 174, Pavalakės skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 186, d. 1–3, Pavalakės mokyklos ir skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 178, Perlojos skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 355, Perlojos mokyklos ir skyriaus (1913–1931 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 537, Pirčiupių skyriaus (1928–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 348, d. 1–2, Pirčiupių mokyklos ir skyriaus (1931–1940 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 325, Ratnyčios skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 224, d. 1–11, Ratnyčios mokyklos ir skyriaus (1929–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 261, Rimdžiūnų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 227, d. 1–2, Rimdžiūnų mokyklos ir skyriaus (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 265, b. 256, Rudnios skyriaus (1929–1936, 1931–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 225, d. 1–9, Rudnios mokyklos ir skyriaus (1923–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 155, Šlynakiemio skyriaus (1930–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 153, Šlynakiemio mokyklos ir skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 308, Vydenių skyriaus (1928–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 47, Vydenių mokyklos ir skyriaus (1922–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 31, Zabarninkų skyriaus (1927–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 118, d. 1–2, Zabarninkų mokyklos ir skyriaus (1926–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 33, Žagarų skyriaus (1928–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 114, d. 1–2, Žagarų mokyklos ir skyriaus (1927–1939 m.) dokumentai.

³¹ LMA VB RS, f. 175, b. 62, Babrėnų skyriaus (1929–1934 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 13, Babrėnų skaityklos (1934 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 111, d. 1–5, Butrimonių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 18, Bu-

trimonių skaityklos (1935–1937 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 379, Dubininkų skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 285, d. 1–2, Dubininkų skaityklos (1929–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 165, d. 1–2, Jaciūnų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 380, Jaciūnų skaityklos (1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 17, Kaniaukos skyriaus (1926–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 72, Kaniaukos skaityklos (1926–1937 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 330, Kavolių skyriaus (1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 274, Kavolių skaityklos (1934–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 619, Kupčelių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 65, Kupčelių skaityklos (1934–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 453, Mažėnų skyriaus (1929–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 158, d. 1–7, Mažėnų skaityklos (1935–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 583, Paberžės skyriaus (1933–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 170, Paberžės skaityklos (1934–1937 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 573, Panočių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67 b. 193, Panočių skaityklos (1934–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 179, Petkūniškių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 354, Petkūniškių skaityklos (1933–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 263, Reškutėnų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 229, Reškutėnų skaityklos (1936–1938 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 258, Rupinių skyriaus (1929–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 226, Rupinių skaityklos (1937 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 400, Stanišių skyriaus (1928–1937 m.) ir LMA VB RS, f. 67 b. 140, Stanišių skaityklos (1923–1935 m.) dokumentai.

³² LMA VB RS, f. 175, b. 377, Drucminių skyriaus (1926–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 280, d. 1–2, Drucminių skaityklos ir skyriaus (1930–1936 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 134, Giraitės skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 294, d. 1–3, Giraitės skaityklos ir skyriaus (1925–1935 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 335, Krivilių skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 272, Krivilių skaityklos ir skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 80, d. 1–2, Miliūnų skyriaus (1930–1935 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 287, Miliūnų skaityklos ir skyriaus (1936–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 575, Palūšės skyriaus (1927–1940 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 172, d. 1–2, Palūšės skaityklos ir skyriaus (1913–1936 m.) dokumentai.

³³ LMA VB RS, f. 175, b. 518, Galčiūnų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 303, d. 1–2, Galčiūnų mokyklos, skaityklos ir skyriaus (1925–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 468, d. 1–6, Kašėtų skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 275, d. 1–3, Kašėtų mokyklos, skaityklos ir skyriaus (1927–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175 b. 218, Leliušių skyriaus (1930–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 331, Leliušių mokyklos, skaityklos ir skyriaus (1936–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 457, Miciūnų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 286, d. 1–4, Miciūnų mokyklos, skaityklos ir skyriaus (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 543, Randamonių skyriaus (1927–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 322, Randamonių mokyklos, skaityklos ir skyriaus (1924–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 46, 61, 498, 625, Švenčionėlių skyriaus (1927–1936, 1927–1929, 1927–1940, 1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 314, d. 1–4, Švenčionėlių mokyklos, skaityklos ir skyriaus (1913–1939 m.) dokumentai; LMA VB RS, f. 175, b. 311, Viečiūnų skyriaus (1928–1936 m.) ir LMA VB RS, f. 67, b. 356, d. 1–20, Viečiūnų mokyklos, skaityklos ir skyriaus (1926–1935 m.) dokumentai.

³⁴ LMA VB RS, f. 175, b. 360, Vilniaus skaityklos (be chronologinių datų), b. 375, Vilniaus skyriaus prie Aušros Vartų g. 12-23 (1928–1937 m.), b. 374, Vilniaus skyriaus prie Subačiaus g. 19-4 (1931–1936 m.), b. 247, Vilniaus Giedraičių g. 31A vaikų darželio (1939–1940 m.), b. 495, Vilniaus draugijos vaikų darželio (1939–1940 m.), b. 231, Vilniaus Aušros Vartų g. 5 vaikų darželio (1940 m.), b. 230, Vilniaus Polocko g. 20 vaikų darželio (1940 m.), b. 246, Vilniaus Legionų g. 15 vaikų darželio (be chronologinių datų) ir LMA VB RS, f. 67, b. 203, d. 1–9, Vilniaus mokyklų (1916–1934 m.) dokumentai.

³⁵ LMA VB RS, f. 175, b. 385, l. 12.

³⁶ *Ibid.*, l. 13.

³⁷ *Ibid.*, l. 14.

³⁸ *Ibid.*, l. 9, 11.

³⁹ *Ibid.*, l. 10.

⁴⁰ Seserys mokytojos Gertrūda ir Elena Gudolaitytės 1925–1926 m. dirbo lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ mokykloje Pažemiškyje, žr. V. Martinkėnas, *Vilniaus krašto lietuviškos mokyklos ir skaityklos 1919–1939 metais*, Vilnius, 1989, p. 101.

⁴¹ LMA VB RS, f. 175, b. 385, l. 19.

⁴² *Ibid.*, l. 15.

⁴³ *Ibid.*, l. 16.

⁴⁴ Ibid., l. 17.

⁴⁵ Ibid., l. 7.

⁴⁶ Ibid., l. 1.

⁴⁷ Gali būti, kad protokole minimi įstatai – tai dar dešimt dienų prieš susirinkimą M. Tijūnėlio parengtas ir Lietuvos šv. Kazimiero draugijos Centro valdybos 1929 m. sausio 17 d. gautas dokumentas:

„Dūkšto parapijos Švento Kazimiero draugijos skyrių Orkestro sudarymo ir palaikymo taisyklės

1. Orkestras organizuojamas tikslu palaikyti bažnytinį chorą ir visos parapijos Švento Kazimiero draugijos skyrių veikimą.

2. Orkestre gali dalyvauti (groti) tik Šv. Kazimiero draugijos skyrių nariai.

3. Kiekvienas orkestro dalyvis pradžioje sumoka po 45 (keturiasdešimt penkis) zlotus įnašų.

4. Dalyviai įnašus gali sumokėti dalimis, pasižadėdami tam tikru laiku viską sumokėti.

5. Kiekvienas orkestro dalyvis mokinas groti savo lėšomis.

6. Orkestras turi savo valdybą, kurios pirmininkas tvarko viso orkestro veikimą ir veda jo kasą.

7. Orkestro mokytojas savo nuožiūra paskirsto instrumentus jo dalyviams.

8. Už instrumento sugadinimą atsako tas, kuriam jis pavestas.

9. Išstojant dalyviui iš orkestro priimamas jo vieton kitas, kuris grąžina pirmojo įnašus.

10. Pučiamasis instrumentas tampa dalyvio nuosavybe po trejų metų nuo orkestro sudarymo su sąlyga, kad jo bus sumokėta instrumento vertė.

11. Atskiri orkestro dalyviai be valdybos pirmininko žinios negali bet kur groti.

12. Išmokėjus už pučiamuosius instrumentus gaunamojo pelno dalis eina Šv. Kazimiero draugijai, kita – orkestro reikalams bei pačių orkestro dalyvių naudai.

13. Orkestro reikalams renkamos aukos.

14. Orkestrą globoja garbės pirmininkas – Dūkšto klebonas kunigas Zenonas Butkevičius ir muzikos profesorius p. Pranas Mikuckis.

Valdyba. Pirmininkas: Mykolas Tijūnėlis

Dūkštas, 1928 m. XI.8“ (LMA VB RS, f. 175, b. 385, l. 3, 3 a. p.).

⁴⁸ Ibid., l. 2, 2 a. p.

⁴⁹ Ibid., l. 6.

⁵⁰ Ibid., l. 5.

⁵¹ Ibid., l. 4.

⁵² Ibid., l. 8.

⁵³ Ibid., b. 180, l. 38, 38 a. p.

⁵⁴ Ibid., l. 37.

⁵⁵ Ibid., l. 36, 36 a. p.

⁵⁶ Ibid., l. 35.

⁵⁷ Ibid., l. 30, 31.

⁵⁸ Ibid., l. 33.

⁵⁹ Ibid., l. 32.

⁶⁰ Ibid., l. 26.

⁶¹ Ibid., l. 26 a. p., 29.

⁶² Ibid., l. 22.

⁶³ Ibid., l. 22 a. p., 23.

⁶⁴ Ibid., l. 25.

⁶⁵ Ibid., l. 24. Lietuvos švietimo draugijos „Rytas“ mokytoja Julė Plėnytė mokytojavo Kaniukuose (Varėnos valsčius), Giriose (Gervėčių valsčius), Zabarinkuose (Apsos valsčius), Lazdiniuose (Adučių valsčius), žr. V. Martinkėnas, op. cit., p. 148–149.

⁶⁶ LMA VB RS, f. 175, b. 180, l. 21.

⁶⁷ Ibid., l. 19.

⁶⁸ Ibid., l. 20. Turimas omenyje Kazimieras Lėlka, Lietuvos švietimo draugijos „Rytas“ mokytojas. Dirbo Giriose (Gervėčių valsčius), Klepočiuose (Rūdiškių valsčius), Gėliunuose (Gervėčių valsčius), Bieliunuose (Rodūnios valsčius), Vilkapėdžiuose (Seinų valsčius), žr. V. Martinkėnas, op. cit., p. 144.

⁶⁹ LMA VB RS, f. 175, b. 180, l. 6, 6 a. p.

⁷⁰ Ibid., l. 7.

⁷¹ Ibid., l. 9, 9 a. p.

⁷² Ibid., l. 10, 10 a. p., 11.

⁷³ Ibid., l. 17.

⁷⁴ Ibid., l. 16.

⁷⁵ Ibid., l. 15.

⁷⁶ Ibid., l. 13, 13 a. p.

⁷⁷ Ibid., l. 8.

⁷⁸ Ibid., l. 1, 1 a. p., 14.

⁷⁹ Ibid., l. 4.

⁸⁰ Ibid., l. 3.

⁸¹ Ibid., l. 2.